

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Úspěchy a selhání zahraniční politiky USA za
vlády prezidenta Donalda Trumpa**

David Štěpán

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

Úspěchy a selhání zahraniční politiky USA za vlády prezidenta Donalda Trumpa

David Štěpán

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Krupka, duben 2021

.....

Poděkování

Mé upřímné poděkování patří PhDr. Martině Ponížilové, Ph.D. za její cenné rady, ochotu a čas, který mi věnovala nejen při psaní této práce, ale i při mém studiu.

Obsah

Úvod	6
1 Cíle zahraniční politiky USA za funkčního období prezidenta Donalda Trumpa	9
2 Hlavní zahraničněpolitické akce prezidenta Donalda Trumpa a jejich význam	17
2.1 Zahraniční politika Donalda Trumpa vůči Blízkému východu	18
2.2 Zahraniční politika Donalda Trumpa vůči východní Asii	29
2.3 Zahraniční politika Donalda Trumpa vůči Ruské federaci	35
2.4 Regionálně nezařaditelné zahraničněpolitické akce Donalda Trumpa	39
Závěr	47
Seznam literatury	55
Resumé	82

Úvod

Téma zahraniční politiky Donalda Trumpa bylo akademickými autory rozebíráno postupně během jeho funkčního období, avšak nejvíce bezprostředně po jeho zvolení, kdy byl budoucí diskurz americké zahraniční politiky nejasný. Krátce po prezidentově zvolení zmapoval jeho vyhlídky na zahraniční politiku a nadcházející výzvy například Mauro Lucentini (2016). Thomas Wright (2016) napsal o důležitosti prezidentských voleb v roce 2016 a také o krizi americké zahraniční politiky. Koncem roku 2017 vybral některé dosavadní prezidentovy zahraničněpolitické úspěchy a neúspěchy Eytan Gilboa (2017) ve svém policy paperu. Tématu významně přispěli také Nazish Mahmood a Pervaiz Iqbal Cheema (2018), kteří v roce 2018 popsali změnu trendu v diplomacii a zahraniční politice Spojených států. Nejpodrobněji se však prezidentovým politikám doposud věnoval Robert D. Blackwill (2019) ve svém textu z roku 2019, ve kterém nahlédl na dosavadní prezidentovy kroky ve všech regionech.

Úspěchy a neúspěchy zahraniční politiky Donalda Trumpa byly popsány mnoha autory dosti podrobně. Za hlavní nedostatek však považují to, že většina publikací nedochází k jasným závěrům vzhledem k tomu, že se v dobách jejich vydání prezidentovo funkční období nechýlilo ke konci a mnohdy podnikl takové kroky, které situace eskalovaly či vedly jiným směrem, než autoři předpokládali. Zejména tedy útok na iránského velitele Kásima Sulejmáního, výsledky první fáze ekonomické dohody s Čínou, odchod Spojených států ze Světové zdravotnické organizace či pandemie nového typu koronaviru, kterou nemohl žádný z autorů předpovídat a která v určité míře světové dění vychýlila ze stanoveného kurzu či jej alespoň dočasně zpomalila a vyvolala nové problémy. Významný vliv na mezinárodní dění měl také Trumpův neúspěch v

prezidentských volbách v roce 2020, jelikož mohly některé státy chtít učinit určité kroky, dokud prezident úřaduje, aby se nesetkaly s negativní reakcí nové administrativy. Zejména tedy Izrael, který měl s Trumpovou vládou velmi dobré vztahy a jehož případná agrese vůči Íránu jí mohla být tolerována. V dosavadním výzkumu tedy chybí podrobný rozbor zahraničněpolitického dění roku 2020 a následky kroků z předešlých let.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaké byly úspěchy a neúspěchy zahraniční politiky Spojených států za funkčního období prezidenta Donalda Trumpa, tedy v letech 2017–2020, a do jaké míry se americké vládě podařilo, či nepodařilo zájmy USA naplnit. Práce bude koncipována jako jednopřípadová studie, v jejímž rámci provedu analýzu zahraničněpolitických aktivit Spojených států ve výše zmíněném období a především toho, zda se dají považovat za úspěchy, či nikoli. Budu zjišťovat to, jaký měly dané události dopad na postavení Spojených států v mezinárodním systému, dále na regiony, které zasáhly, a nakonec na státy, kterých se tyto zahraniční politiky týkaly. Výše zmíněné výzkumné období je dané prezidentovým funkčním obdobím, což je hlavním důvodem jeho volby.

V analýze zahraniční politiky Spojených států budu postupovat tak, že nejdříve zmíním všechny cíle americké zahraniční politiky a vyselektuji pouze ty, které byly vytyčeny konkrétně, a bylo stanoveno, jakým způsobem jich bude dosaženo. Z důvodu hodnocení úspěšnosti americké zahraniční politiky mohu pracovat jen s těmi cíli, které nebyly vymezeny příliš obecně, a zároveň je prezidentova administrativa dovedla k nějakému výsledku. Následně zjistím nástroje, jež byly k naplnění daných cílů využity a s nimi také konkrétní zahraničněpolitické kroky a dále pak jejich rozsah. Práce bude strukturována do dvou kapitol. Kapitola první bude zaměřena na zahraniční politiku Spojených států za funkčního období prezidenta Donalda Trumpa. Podrobně v ní přiblížím strategii a

cíle této zahraniční politiky. Druhá kapitola se již bude věnovat samotným zahraničněpolitickým akcím Spojených států za prezidentovy vlády. Zaměřím se v ní na konkrétní kroky administrativy, na jejich význam pro USA a na jejich výsledek. V závěru práce představím výsledky své analýzy, tedy zjištění, jaké byly zájmy zahraniční politiky Spojených států ve zkoumaném období, jak úspěšná tato politika byla a pokud ne, co bylo příčinou neúspěchu. Zároveň také srovnám předem avizované cíle zahraniční politiky s výsledky jednotlivých činů a určím, zda byly, či nebyly naplněny cíle zahraniční politiky Spojených států a jedná se tedy o úspěch, či neúspěch.

1 Cíle zahraniční politiky USA za funkčního období prezidenta Donalda Trumpa

Donald Trump je bezpochyby jednou z nejvýraznějších osobností historie Bílého domu. Jeho politika a rozhodování se mnohokrát projevil jako spontánní akce, na kterých nebyla shoda ve vládní administrativě. Ačkoli se jednání prezidenta často setkává s kritikou americké veřejnosti (Pew Research Center 2018), jeho politika výsledky nese. Trumpova zahraniční politika za sebou má od počátku jeho funkčního období již řadu významných činů. Některé z nich by se daly hodnotit jako jednoznačné úspěchy, nebo naopak neúspěchy, které ve značné míře ovlivnily dotčené země či celé regiony. Ovšem většina těchto politik si žádá podrobnější rozbor, abychom pochopili jejich skutečný význam a dopad na mezinárodní systém a na pozici Spojených států ve světě.

Prezident Trump se ve svých politikách často opíral o sílu, byl nekompromisní a zakládal si na vlastní autoritě (srov. McAdams 2017: 6; Gounari 2018: 211), s čímž také korelovala zahraniční politika jeho administrativy. Diplomacie jeho vlády stavěla na principech realismu, kladla velký důraz na dominantní postavení Spojených států, vojenskou sílu a národní zájem. Dle Bílého domu se jednalo o strategii, která se řídila výsledkem, nikoli ideologií a s pomocí síly usilovala o dosažení míru (The White House 2017a: 4–11). Trump svou zahraniční agendu zakládal na pojmu *America First*, čímž zdůrazňoval, že americké hodnoty, zájmy a bezpečnost budou vždy na prvním místě. Avšak slogan *America First* byl užit již v minulém století tehdejším prezidentem Woodrowem Wilsonem. Ten ve svém projevu v dubnu roku 1915 prostřednictvím těchto slov promlouval k veřejnosti o zachování neutrality vůči konfliktu v Evropě. Zároveň ale zdůraznil, že *America First* neznamena sobectví či egoismus, jak namítali jeho kritici (Churchwell 2018: 78–82). To samé by se však dalo tvrdit i u politiky prezidenta Trumpa, která se může dle užité

rétoriky jevit jako by se nehledě na cizí zájmy zajímala pouze o ty americké. Právě tak jako jeho demokratický předchůdce Wilson, i Donald Trump se snažil oslovit veřejnost tímto patriotickým spojením, z něhož vychází i Národní bezpečnostní strategie jeho administrativy a celé směřování zahraniční politiky.

Donald Trump (cit. dle The New York Times 2016) ve svém projevu ve Washingtonu popsal svou zahraniční politiku jako politiku, „která nahradí chaos mírem, nahodilost úmyslem a ideologii strategií“¹. Kritizoval také vývoj zahraniční politiky USA po studené válce, která dle něj nenašla novou vizi pro novou dobu a místo logiky oplývala arogancí. Na to konto zaznívaly obavy (viz např. Ikenberry 2017: 2–4; Kagan 2018), že Donald Trump naruší poválečné liberální uspořádání, které USA po celou dobu budovaly a byly jeho garantem. Od prezidenta Trumpa tedy nebylo očekáváno, že bude příliš dbát na liberální normy a opírat se o soft power. Donald Trump měl negativní názor také na politiku jeho předchůdce Baracka Obamy, kterému vyčetl, že oslabil americkou armádu, zapříčinil deficit zahraničního obchodu a otevřel státní hranice (The New York Times 2016). Obama však dával ve své zahraniční politice důraz na vůdčí roli USA v mezinárodním systému, kdežto Trump se soustředil pouze na americké zájmy a byl toho názoru, že globalizace Spojeným státům neprospívá (Hu 2018: 66).

V zahraniční politice Trumpovy administrativy bylo nejčastěji adresováno několik problémů. Jedním z nich byl vzestup radikálního islámu a radikalizace v muslimských komunitách. Toto téma bylo sekuritizováno nejen v USA a džihádisté tak byli pokládáni za největší teroristickou hrozbu Spojeným státům (Sloan et al. 2019). Od vojenské intervence USA do Iráku, jejímž cílem byl boj proti terorismu, uběhlo téměř dvacet

¹V originálním znění: “one that replaces randomness with purpose, ideology with strategy, and chaos with peace.”

let, na region má však stále vliv mnoho islamistických skupin, zejména Íránem podporovaný Hizballáh, Islámský stát či Tálibán. Vláda Spojených států si kladla za cíl narušit financování teroristických skupin, zlikvidovat jejich útočiště a zlepšit spolupráci s partnery, kteří taktéž bojují proti terorismu (The White House 2017a: 10–11). Ve vztahu k Sýrii a tamní občanské válce bylo pro vládu Spojených států prioritou porazit Islámský stát, což podle ní bylo nutné pro zajištění stability regionu. Politická změna syrského režimu však nebylo nic, na čem by administrativa neměla zájem, avšak oproti porážce Islámského státu to byl zájem druhořadý, před kterým bylo nejprve nutné zmírnit vliv Íránu na dění v Sýrii (Koenig 2017). Ve věci vojenských operací v Afghánistánu prezident chtěl, aby jejich délku a rozsah nově určovaly bezpečnostní zájmy, nikoli nahodilá měřítká (Politico 2017). Jeho cílem zde tedy byla reorganizace a zefektivnění vojenské přítomnosti v Afghánské islámské republice, ale také podpora afghánské vlády v boji proti teroristickým organizacím a korupci (The White House 2017a: 50).

V regionu Blízkého východu mají USA významného strategického partnera – Izrael. Dle prezidenta Trumpa vůči němu byla předešlá administrativa velmi kritická a jako spojence ho zanedbávala (The New York Times 2016). Spojenectví s Izraelem prezident vyzdvihoval a cílil na rozvoj dobrých vztahů, přičemž vyjádřil své odhodlání pro vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu pomocí dosažení mírové dohody, která bude výhodná pro obě strany (The White House 2017b).

Dalším často skloňovaným problémem byla Íránská islámská republika a její režim, který má vícero ambicí, jež kolidují s americkými mocenskými a bezpečnostními zájmy. Donald Trump (cit. dle The New York Times 2016) vnímal Obamovo počínání v regionu Blízkého východu negativně, jelikož dle něho zapříčinilo posílení Íránu. Spojené státy se totiž snažily demokratizovat země, které s tím neměly žádné zkušenosti, což uvrhlo

region do chaosu, a tak vzniklo vakuum, které Írán vyplnil. Íránské ambice na vlastní nukleární arzenál podle Trumpovy administrativy přímo ohrožují bezpečnost Spojených států a jejich spojenců (The White House 2017a: 26). Nedostatečně vyjednané podmínky rámcové dohody Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) z roku 2015, která se týkala pozastavení vývoje jaderných zbraní, daly Íránu najevo, že USA mají na sjednání dohody podstatně větší zájem než samotný Írán, což oslabilo celý vyjednávací proces (Blackwill 2018: 39). Cílem prezidenta bylo odepřít íránskému režimu cestu k nabytí nukleárních zbraní a potlačit jeho vzrůstající vliv, kterým cílil na destabilizaci regionu, otevřeně podporoval teroristické organizace a jevil snahy o omezení vlivu Spojených států na Blízkém východě (The White House 2017a: 49).

Stejně tak jako jeho předchůdci, ani Donald Trump se nevyhnul vyjednávání s totalitním režimem Korejské lidově demokratické republiky. KLDK se v roce 1985 připojila ke Smlouvě o nešíření jaderných zbraní, ale již o čtyři roky později Spojené státy pomocí satelitních snímků odhalily v severokorejském městě Jongbjon výstavbu rozšíření nukleárního komplexu (Chang 2006: 118). Tato situace jasně prokázala, že Severní Korea nemá v zájmu upustit od svého nukleárního programu. Prezident Trump už od počátku svého mandátu dával najevo, že je ochotný s revizionistickou KLDK vyjednávat. Dokonce již v roce 2016 naznačoval, že by s diktátorem Kim Čong-unem rád jednal osobně (BBC 2016). Navázat se Severní Koreou diplomatický styk na úrovni nejvyšších představitelů tak byla bezpochyby velká ambice, vzhledem k tomu, že mezi oběma aktéry neexistoval oficiální diplomatický vztah. Prezidentova administrativa se rozhodla nahradit Obamovu politiku strategické trpělivosti za vlastní politiku strategické odpovědnosti (Mattis – Tillerson 2017). V otázce Severní Koreje chtěl Donald Trump zlepšit dosavadní strategii pro docílení denuklearizace Korejského poloostrova, a dokonce

byl připraven čelit případné severokorejské agresi použitím síly. Zároveň chtěl zvýšit obranyschopnost svých regionálních spojenců, kteří jsou hrozbou severokorejského režimu bezprostředně ohroženi, a to prostřednictvím spolupráce na raketových obranných systémech (The White House 2017a: 47).

Dalším důležitým zahraničněpolitickým tématem, kterým se Trumpova vláda zabývala, byl vztah s Ruskou federací. V roce 2016 měl prezident od vyjednávání s Ruskou federací kladné očekávání. Tvrdil, že cyklus nepřátelství mezi USA a Ruskem musí skončit a že bude usilovat o sjednání takové dohody, která bude výhodná pro obě strany a posílí se tak vzájemné vztahy mezi oběma státy (The New York Times 2016). Trumpova administrativa vnímala Ruskou federaci jako mocenskou výzvu, která se snaží podkopávat americké zájmy a bezpečnost, přičemž neustále navyšuje své vojenské kapacity a pomocí kontroly informací cílí na šíření svého vlivu (The White House 2017a: 2). Před nástupem do prezidentského úřadu byl však Donald Trump znám svým obdivem pro autoritářské režimy, jejichž kroky hned několikrát ocenil. Kladný vztah k Vladimíru Putinovi byl tedy podle Wrighta (2016: 6–7) očekávatelný. Rusko prokazatelně zasáhlo do prezidentských voleb v roce 2016, snažilo se podkopat americkou víru v demokracii a rozdělit společnost (Mueller 2019). Prezident však tyto důkazy odmítal a nahlížel na Kreml pozitivně, čímž popíral informace svých zpravodajských služeb a členů administrativy (Todd – Murray – Dann 2018).

Společně s Ruskou federací je v zahraniční strategii USA zmiňována i Čínská lidová republika. Oba aktéři se svým jednáním snaží narušovat volný trh a tím i americkou prosperitu. Čína cílí na vytlačení USA z Indo-pacifického regionu, kde sama začíná být velmi aktivní, ale také na expanzi své státem řízené ekonomiky (The White House 2017a: 25). Donald Trump chtěl napravit schodek, který USA měly vůči obchodu s

Čínou, a to v co nejkratší době. Jednalo se tedy o cíl, který by přispěl k tomu, aby byla obchodní bilance USA a Čínské lidové republiky v rovnováze a vzájemné ekonomické vztahy byly stavěny na reciprocitě (The New York Times 2016). Zároveň chtěl ale Čínu přimět k tomu, aby zmírnila své mocenské ambice v Jihočínském moři (Gilboa 2017). Toho chtěl prezident dosáhnout prohlubováním partnerství a ekonomické spolupráce se státy jihovýchodní Asie, aby rozvíjely principy volného obchodu a posilovaly svou suverenitu (The White House 2017a: 47).

Netušíc, že se bude v nadcházejících letech jednat o téma kritického významu, zavedla si prezidentova administrativa mimo jiné za cíl předejít biologickým hrozbám a šíření infekčních chorob. Vláda toho chtěla dosáhnout například zlepšením reakce domácích zdravotnických institucí a koordinačních systémů na identifikaci nákaz, nebo také spoluprací na mezinárodní úrovni a zvyšováním nátlaku na státy, které neinvestují do základní zdravotnické péče (The White House 2017a: 9).

Klimatické změny a globální oteplování byly problémy, kterým prezident Trump nepřikládal velkou váhu. Pařížská klimatická dohoda byla dle prezidenta pro Spojené státy ekonomicky nevýhodná, a naopak posilovala postavení zemí, které produkují největší objem skleníkových plynů. Dohoda byla navíc dle Trumpa a jeho úředníků v rozporu s agendou *America First*, jelikož upozadila ekonomické zájmy USA (Milman – Smith – Carrington: 2017). Prezidentovým cílem bylo upustit od Pařížské klimatické dohody a následně pro Spojené státy vyjednat příznivější podmínky (The White House 2017c).

Na otázce nelegální migrace si Donald Trump částečně založil svou domácí politiku. Nekontrolovanou migraci vnímal jako problém, který nepoškozují jen Spojené státy, ale zároveň ty země, ze kterých lidé migrují, jelikož je tím snižován tamní tlak na potřebné politické a

ekonomické reformy a dochází k odlivu lidských zdrojů (Politico 2017). Prezidentovým cílem bylo zastavení nelegální migrace, čehož chtěl dosáhnout výstavbou zdi podél jižní hranice USA a Spojených států mexických. Tato zeď by hranici znepropustnila a náklady na její výstavbu by hradilo Mexiko. Příkaz k zahájení výstavby zdi byl jeden z prvních prezidentových dekretů, které po převzetí funkce vydal (The White House 2017d).

Zachováním míru skrze sílu chtěl Trump zamezit tomu, aby žádnému regionu světa nedominovala jedna mocnost. Docílit toho by bylo dle prezidentovy administrativy snazší, kdyby američtí spojenci zodpovědně přispívali na obranu před společnými hrozbami a USA tak nenesly toto břemeno samy (The White House 2017a: 4). Donald Trump dlouhodobě kritizoval členy NATO za nedostatečné plnění závazku ohledně výdajů na obranu a zvyšoval tlak na představitele států, aby své závazky plnili (The White House 2018a).

Jedním z deklarovaných cílů americké zahraniční politiky bylo dosažení lepších výsledků na poli mezinárodních organizací. Spojené státy by měly na mezinárodních fórech více prosazovat své vize a zájmy, například ve Světové obchodní organizaci vyžadovat adresování a trestání neférových obchodních praktik. Pokud bude po USA požadována nepřiměřená materiální podpora dané instituce, budou očekávat odpovídající vliv na její směřování (The White House 2017a: 40–41). Prezidentovým zahraničněpolitickým cílem v této záležitosti bylo dosažení proporcionality vlivu v multilaterálních organizacích.

Donald Trump si stanovil mnoho cílů, kterých chtěl v průběhu svého mandátu dosáhnout. Na některé otázky si svou strategii formuloval v průběhu své funkce, zejména na politiku týkající se Číny. Při nástupu do prezidentského úřadu neměl Trump žádnou politickou zkušenost, což ho

stavělo do nepříznivého postavení. Na jeho jednání se ale odrážely předešlé obchodní zkušenosti, kterými disponoval. Mnohdy měl totiž tendence řešit problémy na bilaterální úrovni svým „nekonvenčním ‚transakčním‘ přístupem“², jak to nazval Weixing Hu (2018: 67). Zahraniční politika prezidenta Trumpa ale nemůže být hodnocena pouze na základě jeho osobních kvalit, rozhodující bude především to, jaký budou mít jeho kroky dlouhodobý dopad.

² V originálním znění: „unconventional “transactional” approach“.

2 Hlavní zahraničněpolitické akce prezidenta Donalda Trumpa a jejich význam

Prezident Trump přinesl do úřadu prezidenta Spojených států mnoho nových postupů, které mu byly specifické a žádný jiný prezident je dosud v takové míře nevyužíval. Trump téměř všechny své kroky a stanoviska oznamoval na svém účtu na sociální síti Twitter. Za dobu, co zastával funkci prezidenta, přidal na Twitter přes 26 tisíc příspěvků (Trump Twitter Archive 2020). Twitter tak byl oblíbeným prostředkem diplomacie Trumpovy administrativy. Avšak prezidentovy výstupy byly někdy v rozporu se stanovisky jeho administrativy, čímž v zahraničněpolitických relacích vytvářel chaos, což bylo obzvláště problematické, když například ministr obrany Esper hovořil o odhodlání deeskalovat vypjatou situaci s Íránem, kdežto Donald Trump zároveň vyjadřoval pravý opak a svou rétorikou vztahy dále vyostřoval (Drew 2020). Tato bezprostřední Twitterová diplomacie tedy nebyla vždy vhodným sdělovacím prostředkem, obzvláště pokud se jednalo o takto strategicky citlivé téma.

Prostředkem zahraniční politiky, který prezident využíval zcela nejvíce, byly ekonomické sankce. Využíval je podstatně více než jeho předchůdci, přičemž průměrně ročně uvalil sankce na více než 900 subjektů (Sun 2020). Otázkou bylo, zda takto časté uplatňování sankcí prospělo zájmům USA. Například na íránský režim měly americké sankce podstatný vliv. Ten v jejich důsledku přišel o značnou část exportu ropy, stejnou ekonomickou újmu v důsledku amerických sankcí ale utrpěla také Venezuela či KLDR (Harrell 2019). Na světový ropný trh však tyto sankce neměly příliš velký vliv, tržily tedy převážně jen ekonomiky dotčených států, které neměly odbyt pro své produkty (Neuhauser 2019). Aby se Trumpova administrativa vyhnula ohrožení vlastní ekonomiky při uvalování trestů na trhy, se kterými jsou Spojené státy provázány, jako například čínský trh, pracovala také s chytrými a sekundárními sankcemi,

kteřé měly mnohem preciznějši zaměření a minimalizovaly vlastní ztráty (Wadhams – Mohsin 2020). Chytré sankce administrativa uvalovala na konkrétní osoby, mezi nimiž byli například členové Komunistické strany Číny (Spetalnick et al. 2020). Sekundární sankce, jejichž účinnost spočívá v tom, že dále prohlubují již existující sankce například tím, že jsou uvaleny i na obchodní partnery daného státu, prezident Trump uvaloval například na subjekty, které navazovaly obchodní vztahy s KLCDR a upíral jim tak přístup na americký trh (Forrer 2018: 5).

V následujících podkapitolách již budou podrobněji přiblíženy konkrétní politické činy prezidenta Donalda Trumpa, jež sledovaly cíle zahraniční politiky jeho administrativy. Zároveň s nimi budou popsány i důsledky, které tyto kroky měly na roli Spojených států v mezinárodním systému.

2.1 Zahraniční politika Donalda Trumpa vůči Blízkému východu

Region Blízkého východu skýtá mnoho výzev, kterým musela Trumpova administrativa čelit. Řešení některých tamních problémů bylo důležité pro dosažení stability regionu či zajištění bezpečnosti amerických spojenců. Určití aktéři však svými ambicemi a konáním bezprostředně ohrožovali i bezpečnost Spojených států. Válkou sužované státy (zejména Afghánistán, Sýrie a Irák) totiž vytvářely útočiště pro teroristické organizace, které těžily z absence centrálních vlád a autorit. Angažovanost v tamních konfliktech a vojenská přítomnost v regionu tak měla pro Spojené státy své strategické opodstatnění.

Donald Trump po svém předchůdci Baracku Obamovi zdědil mimo jiné probíhající vojenskou misi ve zhroutené Syrské arabské republice, jejímž cílem byla teritoriální porážka Islámského státu. Trump označoval boj s terorismem za jednu z jeho priorit, jeho svérázný přístup k řízení vojenské

mise v Sýrii tedy nebyl velkým překvapením (The White House 2017e). Počty civilních obětí způsobených bombardováním v Sýrii, které vedly koaličními jednotky v čele s USA, prudce stouply jen pár měsíců po tom, co prezident Trump převzal úřad (Zenko 2017). To bylo zapříčiněno hlavně prezidentovým rozhodnutím o rozšíření pravomocí armády Spojených států, která na základě toho začala ve větší míře bombardovat údajné pozice teroristických organizací, které byly často obklopené civilisty (Savitsky 2017). Donald Trump (cit. dle Pickrell 2018) poté na konci roku 2018 prohlásil, že Spojené státy porazily Islámský stát v Sýrii a plánují ze země stáhnout většinu svých jednotek. Prezentované vítězství bylo posléze umocněno zabitím vůdce Islámského státu, Abú Bakra al-Bagdádího (The White House 2019a).

Když Spojenými státy vedená koalice připravila Islámský stát o 95 % jím ovládaného území, dalo se vskutku hovořit o jeho teritoriální porážce, což bylo ostatně hlavním cílem celé vojenské intervence (Chulov 2018). Pro vojenskou přítomnost USA v Sýrii již nebylo legitimní opodstatnění. Trumpův tehdejší ministr obrany, James N. Mattis (2018), pokládal stažení jednotek za předčasné a poukazoval na situaci v Iráku, kde se také nepodařilo teroristické organizace zcela potlačit. Islámský stát sice nebyl eliminován úplně, jeho působení se však mělo dát do jisté míry redukovat podporou Syrských demokratických sil (Syrian Democratic Forces, zkráceně SDF) a kurdských Lidových obranných jednotek (Yekîneyên Parastina Gel, zkráceně YPG), které v Sýrii působí a většinu bojů s Islámským státem vedly právě ony (Ford 2021).

Stahování amerických jednotek v Sýrii bohužel vyvolalo chaos, jelikož se Kurdové, kteří Spojeným státům pomohli porazit Islámský stát, začali obávat agrese ze strany Turecka a jím podporovaných arabských milic a odchod Američanů tak pokládali za zradu (Ferguson 2019). Protekce Kurdů a garance jejich autonomního území by však přesahovala

kompetence, a především zájmy Trumpovy administrativy. Donald Trump (cit. dle Thomas 2019) prohlásil, že USA „nikdy nesouhlasily s tím, že budou Kurdy chránit po zbytek jejich života“³. Při ohrožení ze strany Ruska, Íránu či Turecka by ale jednotky SDF a YPG mohly věnovat méně úsilí boji s terorismem, jelikož by se soustředily spíše na vlastní přežití, Washington tak nemohl syrské bojiště vyklidit úplně (Ford 2021). I přes své rozhodnutí stáhnout americké vojáky domů tak vláda Spojených států ponechala několik set jednotek v severní Sýrii, aby bránily ropná pole, která by Islámský stát mohl obsadit (Ali 2019). Na konci roku 2020 navíc USA do oblasti vyslaly posily. Oficiálním zdůvodněním tohoto kroku bylo posílení koaličních jednotek bojujících s Islámským státem (Urban 2020). Mohlo by se ale také jednat o reakci na vzrůstající přítomnost Ruska. Není však pravděpodobné, že by zachování vojenské přítomnosti Spojených států zpomalilo ruské či íránské mocenské ambice. Oba aktéři totiž svůj vliv do syrské společnosti již dávno protlačili, a zatímco se USA soustředily na boj s džihádisty, syrský prezident Bašár al-Asad s ruskou podporou vyhrál občanskou válku (Blackwill 2019: 43).

Když syrský režim opakovaně sáhl k použití chemických zbraní proti vlastnímu obyvatelstvu, čímž se snažil společnost dohnat k poddajnosti, Trumpova administrativa na to okamžitě reagovala silou a provedla raketové útoky na syrské strategické cíle (Shane 2017; Martinez – McLaughlin – Fowler 2018). Prezident dal těmito zásahy najevo jasný nesouhlas s postupy syrské vlády. Donald Trump dokonce pro pořad Fox & Friends (2020) uvedl, že byl rozhodnut na Bašára al-Asada nechat spáchat atentát, ale tehdejší ministr obrany Mattis k takto radikálnímu činu nesvolil. Kýžené změny syrského režimu se tak Bílý dům v blízké budoucnosti rozhodně nedočká a v otázce mocenského uspořádání v

³ V originálním znění: „We never agreed to protect the Kurds for the rest of their lives.“

oblasti Sýrie tak prezidentu Trumpovi nezbylo nic jiného, než ji přenechat nové administrativě.

Druhou vojenskou misí, jejíž průběh chtěl prezident Trump přehodnotit, byla mise v Afghánské islámské republice. Tato země zažívá vojenskou přítomnost USA již dvacet let a podobně jako v Sýrii, i zde byl aplikován prezidentův agresivní přístup k boji s terorismem. Jen pár měsíců po Trumpově inauguraci americké vojenské jednotky v boji s afghánskou odnoží Islámského státu vůbec poprvé využily svou nejsilnější dostupnou konvenční bombu (BBC 2017). Ani v Afghánistánu nebyl Islámský stát plně poražen, ale po smrti al-Bagdádího byl výrazně morálně oslaben. Namísto teritoriálních zisků se nyní skupina zaměřuje hlavně na získání důvěry svých následovníků (Sayed – Clarke 2020).

V otázce boje s Tálibánem, jehož vývoj se dlouhodobě nacházel v patové situaci, se prezidentově administrativě podařilo vzkřísit naději na dohledný konec celého konfliktu. Po několika letech příprav a vyjednávání dospěly Spojené státy spolu s Tálibánem k mírové dohodě. Ta byla podepsána v roce 2020 v Kataru a USA se v ní zavázaly k úplnému stažení svých jednotek ze země v časovém rámci 14 měsíců, přičemž Tálibán garantoval, že na afghánském území zabrání jakékoliv teroristické skupině provádět útoky vůči Spojeným státům a jejich spojencům a taktéž započne vyjednávání i s afghánskou vládou (Dadouch – George – Lamothe 2020). Trumpův ministr obrany Christopher C. Miller (2020) na konci roku oznámil, že počet amerických jednotek v zemi bude do ledna 2021 čítat 2500, což by bylo nejméně od roku 2001.

Pouhým stažením amerických jednotek ale konflikt vyřešen nebude, nyní záleží především na tom, jakým směrem se bude ubírat jednání mezi Tálibánem a afghánskou vládou a zda se Tálibán bude podílet na obnově

státu. Vzhledem k vysoké decentralizaci, systematické korupci, částečné absenci distribuce veřejných statků a nedůvěře ve vládu to však bude mnohem složitější, než se zdá (Bak – Kukutschka 2019: 3–8). Vyjednávání se počátkem roku 2021 nikterak nevyvíjí, za což částečně nese odpovědnost proces výměny americké administrativy. Zároveň s tím se zvedá četnost násilí, které je cíleno proti vládním představitelům či žurnalistům a odpovědnost za tyto činy je přičítána právě Tálibánu (Javaid 2021). Na vlnu násilí afghánský prezident Ghaní zareagoval obnovením ofenzívy vůči Tálibánu a dalším skupinám (Al Jazeera 2020a). Tato eskalace však podlamuje Spojenými státy vyjednanou mírovou dohodu, o jejíž účinnosti tak může být pochybováno.

Role USA zde tedy nekončí, Afghánistán bude naopak potřebovat jejich podporu tam, kde kapacity tamní vlády nestačí. Spojené státy poskytují Afghánistánu podporu napříč různými sektory primárně skrze Agenturu Spojených států pro mezinárodní rozvoj (USAID 2021). Když se v březnu roku 2020 afghánský prezident Ašraf Ghaní a jeho rival, premiér země Abdulláh Abdulláh, neshodli na společné vládě, ministr zahraničních věcí USA Pompeo (cit. dle U.S. Embassy in Afghanistan 2020) nad celou situací vyjádřil zklamání a uvedl, že “takové selhání vlády představuje přímou hrozbu pro americké národní zájmy”⁴, z toho důvodu USA v zemi přehodnotily své výdaje a okamžitě snížily rozvojovou pomoc Afghánistánu o jednu miliardu dolarů. Trumpova administrativa, potýkající se v tu dobu s ekonomickými problémy způsobenými pandemií koronaviru, tak jistě s tímto ekonomickým trestem příliš neváhala (Rubin 2020: 136).

Nová vlna násilí, která byla páchaná Tálibánem, odchod amerických jednotek nikterak nezpomalila, jednotky byly dokonce odvolávány mnohem rychleji, vzhledem ke špatné pandemické situaci v Afghánistánu

⁴ V originálním znění: „this leadership failure poses a direct threat to U.S. national interests“.

(Lawrence 2020). Tálíbán tím ale dokazuje, že není důvěryhodným partnerem, což vyvolává obavy (viz např. Stoltenberg 2020; Third Way 2020a), zda stažení Spojených států nezapříčiní další násilí ze strany Tálíbánu a jiných teroristických organizací, které tak budou mít mnohem více prostoru pro své operace. Jak ale uvedl Cordesman (2020: 159–160), právě nyní však může být pro USA nejvyšší čas na bolestivé, byť nevyhnutelné rozhodnutí – odejít a nezanechat po sobě mír, než donekonečna podporovat vládu, která je závislá na rozvojové pomoci, ale nedokáže ji efektivně využívat. Tyto prostředky by totiž mohly Spojené státy adresovat do jiných regionů, kde jsou také potřeba, a otázku Afghánistánu tak přenechat jiným aktérům, kteří mají na jeho stabilitě zájem.

Jedním takovým státem je Írán. Trumpova administrativa vynaložila velké diplomatické úsilí na to, aby této islámské republice za každou cenu ztížila cestu k nukleárnímu arzenálu. Prezident v roce 2018 nekompromisně rozhodl o odstoupení Spojených států od íránské jaderné dohody JCPOA a obnovil všechny ekonomické sankce, které byly dohodou pozastaveny. Zároveň vyjádřil odhodlání pro další potlačení íránské regionální agrese, pokud to bude nutné (The White House 2018b). O rok později americký ministr zahraničních věcí Pompeo (2019) oznámil, že tlak USA na Írán pokračuje prostřednictvím dalších chytrých sankcí.

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (IAEA 2019: 4–7) v listopadu roku 2019 ve svém monitoringu íránských nukleárních kapacit uvedla, že Írán překročil maximální množství zásoby obohaceného uranu, které JCPOA povoluje a zároveň byly odhaleny stopy po nukleárním materiálu, který Írán úřadu nepřiznal. Írán tak dal Spojeným státům najevo, že navzdory jejich snaze nemá v plánu od své cesty k nukleárnímu arzenálu opustit.

Jak velice přesně předznamenal Blackwill (2019: 41), prezidentu Trumpovi nezbylo nic jiného, než Írán přimět k omezení nukleární proliferace a destabilizačních vlivů použitím síly. Atentát na Kásima Sulejmáního, který nechal prezident na významného íránského velitele provést počátkem roku 2020 na letišti v Bagdádu, byl demonstrací nové strategie, kterou Donald Trump zvolil v jednání s íránským režimem. Trump útok odůvodnil tím, že byl Sulejmání zodpovědný za útoky na americký vojenský personál v Iráku, ale také za represe a teror na Blízkém východě (The White House 2020a). Tím, že byla tato akce provedena mimo íránské území, se Washington zčásti vyhnul přímému narušení íránské suverenity, avšak smrt vysoce postaveného velitele vyvolala masové protesty, z čehož lze vyvodit, že tato událost íránskou společnost sjednotila. (Cancian 2020). Trumpova administrativa vsadila na politiku zastrašování a touto akcí odpověděla na stupňující se útoky Íránem podporovaných milic (Knights 2019). Zároveň tím vyvolala nejistotu ohledně míry očekávané akce.

Atmosféru, kterou krok Washingtonu mezi íránskými ozbrojenými složkami vyvolal, odhaluje nevysvětlená havárie ukrajinského civilního letadla, u níž například Justin Trudeau (2020) vyjádřil přesvědčení, že byl letoun, byť neúmyslně, sestřelen íránskou raketou. Írán se ale své provokace po Trumpovu zákroku nevzdal a brzy na něj odpověděl, nejspíše pouze jen symbolicky, jelikož byl odvetný raketový útok na americkou základnu v Iráku pravděpodobně situován tak, aby nikoho nezranil (Kube et al. 2020). Sulejmání byl velitelem íránských jednotek Quds, které operují v zahraničí. Jeho nástupce Ismáíl Ghání se za svou kariéru soustředil na navázání úzkého vztahu s afghánským Tálibánem a tamními politickými elitami, což by mohlo naznačovat, jaké ambice bude mít nové vedení íránských elitních jednotek (Dorsey 2020: 3).

Íránský ministr zahraničí Zaríf (2020) navíc po útoku prohlásil, že Írán odstupuje od některých restrikcí, které mu dohoda JCPOA ukládala, a to především od limitu na maximální povolený počet jaderných centrifug. Írán tak konečně mohl udělat to, pro co dosud neměl validní důvod. Prezidentův agresivní přístup íránský nukleární program paradoxně urychlil, a navíc poskytl íránskému režimu odůvodnění pro nedodržování nukleárních regulací.

Trumpova politika zastrášení ale otevřela nové možnosti také Izraeli, se kterým měl prezident velmi dobrý vztah. Ten se tak nemusel obávat negativní reakce Spojených států v případě, že by se sám dopustil nějaké agrese vůči Íránu. V létě roku 2020 otřásla íránským komplexem na obohacování uranu v Natanzu exploze, která byla způsobena sabotáží a zapříčinila značné škody (Bob 2020). Přesto, že se k činu žádný stát nepřihlásil, v Íránu panovalo podezření, že za tuto diverzní akci nesl odpovědnost právě Izrael či USA (Reuters 2020a). O pár měsíců později ale situace eskalovala znova, když byl nedaleko Teheránu spáchán velmi precizní atentát na dalšího z nejdůležitějších mužů íránské bezpečnosti, nukleárního fyzika Mohsena Fachrízadeha, který byl považován za hlavu íránského programu na vývoj nukleárních zbraní (BBC 2020a). Ani k tomuto útoku se nikdo nepřihlásil, je však zřejmé, že pro něj Donald Trump vytvořil vhodné prostředí. Útokem na Solejmáního totiž zjistil, jak rozsáhlou reakci od Íránu lze očekávat a že toto ostřelování nejspíše nepřejde do otevřeného konfliktu. Navíc byl atentát vykonán krátce po amerických prezidentských volbách, které dopadly v neprospěch prezidenta Trumpa. Je tedy možné, že byla operace urychlena, aby se odehrála ještě za Trumpova funkčního období, u něhož bylo pravděpodobné, že by takový útok nikterak neodsoudil.

Ani ztráta takto vysoce postaveného fyzika íránský jaderný program nezpomalila. Jak ukázala pravidelná zpráva IAEA (2020), země opět

masivně zvýšila produkci obohaceného uranu. Po zveřejnění zprávy se prezident Trump setkal se svými poradci a zajímal se o to, jaké má administrativa možnosti ohledně útoku na íránské nukleární kapacity. Pár týdnů před koncem prezidentovy funkce by však měl takový počín potenciál vyvolat vážnou vojenskou eskalaci, na čemž členové jeho týmu neměli zájem a myšlenku mu rozmluvili (Schmitt et al. 2020). Snaha Donalda Trumpa rozvířít situaci před nástupem nové administrativy tak nevyšla, prezident po sobě však zanechal mnoho nástrojů, se kterými může nová administrativa pracovat, převážně tedy četné ekonomické sankce, jejichž případné pozastavení by mohlo Írán přimět k vyjednávání. Útoky, které íránský režim za Trumpovy vlády utrpěl, zároveň poukázaly na zásadní nedostatky íránských bezpečnostních složek, což staví Írán do nepříznivé situace vůči Spojeným státům a jejich spojencům.

V regionu Blízkého východu se zahraniční politika prezidenta Trumpa ubírala také směrem k Izraeli, především k otázce jeho letitých územních sporů s Palestinou. Sympatie Donalda Trumpa k Benjaminu Netanjahuovi nebyly žádným tajemstvím a bylo zřejmé, koho bude v izraelsko-palestinském konfliktu favorizovat. Již první rok ve své funkci prezident dostal svého slova a uznal Jeruzalém jako hlavní město Izraele, a to s příslibem, že do něj bude přemístěna americká ambasáda. Trump (2017a) se při zdůvodnění odvolával na realistickou zahraniční politiku své administrativy, která dle něho staví pouze na faktech. Zároveň uvedl, že oficiální uznání je v nejlepším zájmu USA a je také důležité pro dosažení mírové dohody mezi oběma státy. Svá slova posléze stvrdil a ambasáda byla v Jeruzalémě opravdu otevřena. Její otevření doprovázelo stanovisko administrativy, která uvedla, že uznání Jeruzaléma jako hlavního města Izraele nemá naznačovat pozici, jakou bude USA při jednání o mírové dohodě zaujímat. (The White House 2018c). Jinými slovy, Spojené státy budou prý i nadále nestranné.

Prezident ale nejspíše opomenul možné následky, které měl tento krok na celý mírový proces. Jeho rozhodnutí totiž poškodilo roli USA coby mediátora sporu mezi oběma stranami, jelikož místo snahy o navázání přerušného vyjednávání Izraele a palestinských autorit učinil jednostranné rozhodnutí, které opomíjelo palestinské zájmy ještě předtím, než byly vyslyšeny (Abdiel 2020: 16). Trumpova administrativa tak přišla s novým přístupem, kdy namísto starého a rezervovaného postoje, který se snažil najít balanc mezi oběma aktéry, rovnou zvolila jednoznačné upřednostnění Izraele, jehož verzi mírového plánu prezident Trump prosazoval (Erdoğan – Habash 2020: 133–134). Tlak na palestinské vůdce Washington vyvíjel také skrze pozastavení humanitární pomoci, která by jinak směřovala do oblasti Západního břehu Jordánu, Pásma Gazy, nebo na podporu palestinských uprchlíků. USA tím nejspíše chtěly dotlačit Palestinu k vyjednávání ještě před slibovanou mírovou dohodou (Knell 2019).

Prezidentova náklonnost k Izraeli se stupňovala a v roce 2019 nepřímo podpořil izraelskou expanzionistickou politiku, když oficiálně uznal jeho svrchovanost nad Golanskými výšinami. Dle Donalda Trumpa (2019a) je tato oblast zásadní pro izraelskou bezpečnost před hrozbami ze Sýrie, přičemž izraelská bezpečnost je prý klíčová pro budoucí mírovou dohodu mezi Izraelci a Palestinci.

Dlouho očekávaná mírová dohoda, která slibovala vyřešení sporů mezi Izraelem a Palestinou, zajištění stability regionu a prosperitu oběma národům, nesla název *Peace to Prosperity* a Bílý dům ji publikoval počátkem roku 2020 (The White House 2020b). Celý plán byl pro mezinárodní komunitu zklamáním, jelikož byl zpracován pouze mezi USA a Izraelem, a to bez přítomnosti palestinských autorit, které se ostatně ani nezúčastnily slavnostního odhalení dohody, jelikož ji pro její očekávanou nestrannost předem odmítly (Holmes et al. 2020). Podle plánu by

Palestina mohla započít cestu k legitimizaci svého státu, ale přišla by o velkou část svého území na úkor Izraele, který by mohl anektovat většinu území Západního břehu Jordánu. Plán navíc ani negarantoval palestinským uprchlíkům právo na návrat na jejich bývalé území, slíbil jim však finanční investice na podporu palestinské státnosti (Robinson 2021). Výsledkem plánu by tedy byl větší Izrael a menší Palestina. Palestinský prezident Mahmúd Abbás plán jednoznačně odmítnul s tím, že dohoda nepřinese ani mír, ani stabilitu a Palestinci se s navrhovanou fragmentací území nespokojí (Al Jazeera 2020b).

Izrael by na základě nové dohody dostal kýženou absolutní kontrolu a moc nad Palestinou, kterou mu mírové dohody z Osla neumožňovaly. Palestina by navíc musela splnit mnoho podmínek, které by velmi oslabily její suverenitu. Trump tak svým jednostranným přístupem pouze prohloubil dosavadní rozdíly a přispěl k další destabilizaci regionu. (Erdoğan – Habash 2020: 138). Na druhou stranu ale prezident svým jednáním podpořil svého dlouholetého strategického spojence, na jehož bezpečnosti mají USA zájem. Nová administrativa ale zjevně zvolila opačný přístup a všechny dosavadní kroky Donalda Trumpa pravděpodobně zvrátí. Dostat představitele Palestiny k jednacímu stolu bude nyní o to složitější, Spojené státy pro ně totiž po Trumpově vládě nebudou příliš důvěryhodným partnerem (Kedar 2021). Pro dosažení konstruktivního řešení problému tak bude muset administrativa USA vyvinout podstatně větší úsilí.

Trumpovi se před koncem svého mandátu podařilo v souvislosti s Izraelem vyjednat ještě jeden podstatný dokument, a to Abrahamské dohody. Donald Trump zprostředkoval navázání diplomatických vztahů Izraele se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem (The White House 2020c). Normalizace vztahů mezi státy může výrazně přispět k potlačení vzrůstajícího vlivu jejich společného protivníka, jímž je Írán a jím

podporované militantní organizace, které tato koalice vnímá jako hrozby pro stabilitu a teritoriální integritu (Goldberg 2020). Abrahamské dohody však mohou mít i negativní důsledky, a to pro Palestince, kteří jsou svědky toho, jak se arabské státy přidávají na stranu jejich rivala, což může prohloubit jejich zatvrzelost a neochotu vyjednávat.

2.2 Zahraníční politika Donalda Trumpa vůči východní Asii

Hospodářský rozvoj Asie, ke kterému docházelo v druhé polovině dvacátého století, podstatně změnil mocenskou rovnováhu mezi Asií a Spojenými státy. Úspěšný hospodářský růst v těchto zemích zapříčinil růst sebevědomí a asertivity jejich vůdců, asijské společnosti jsou tak stále odolnější vůči zájmům západních států (Huntington 2001: 113–114; Huiyao 2019). Zejména pak Čínská lidová republika, jejíž mezinárodní postavení je stále významnější a většina předních světových ekonomik by bez té její nedokázala fungovat, včetně té americké.

Donald Trump svou zahraniční politiku vůči asijským státům započal tím, že vystoupil z Trans-pacifického partnerství (TPP), které jako dohoda sdružovalo 12 států k podpoře volného obchodu a regionální spolupráce. Trump (2017b) toto rozhodnutí odůvodnil tím, že dohoda nebyla pro Spojené státy ekonomicky výhodná a další ekonomické dohody chce vyjednávat pouze na bilaterální bázi. Jenže právě díky TPP byla redukována cla amerického exportu do asijských zemí. Z dohody byla také úmyslně vynechána Čína, TPP totiž nabízelo asijským zemím alternativu před jejich závislostí na její protekcionistické ekonomice. Čínská neúčast v ekonomické zóně, která by tvořila 40 % světového HDP, tak jistě mohla zpomalit její ekonomický rozvoj (Blackwill – Rappleye 2017). Čínské iniciativy, jako je například projekt takzvané Nové Hedvábné stezky (Belt and Road Initiative), kterými si země

zajišťuje svůj ekonomický vliv, tímto přišly o možného konkurenta. Čína totiž v rámci tohoto projektu nabízí státům výstavbu infrastruktury pro usnadnění společného obchodu.

Prezident často adresoval neférové obchodní praktiky, jaké Čína užívala ve vzájemném obchodu a odpovídal na ně sankcemi (Oprysko – Cook – Behsudi 2019). Prostřednictvím těchto sankcí chtěl Trump přimět čínskou vládu k dohodě, u které si sliboval, že napraví finanční schodek, jaký USA vůči obchodu s Čínou měly. Jeho snaha dosáhnout bilaterální dohody vyvrcholila počátkem roku 2020, kdy obě strany podepsaly první fázi obchodní dohody, podle níž se Čína například zavázala, že bude od USA nakupovat konkrétní množství produktů a provede značné změny svých obchodních struktur (The White House 2020d). Podle Donalda Trumpa (2020a) se jedná o „jednu z nejlepších obchodních dohod, jaké kdy byly vyjednány“⁵.

Avšak tato obchodní dohoda nijak neomezila cla, kterým zboží obou zemí podléhá, či nijak neadresuje nevýhody, které spojeným státům a jejich podnikům plynou z čínské státem řízené ekonomiky. Navíc by pasáž dohody, ve které se Čína zavazuje k odběru určitého množství zemědělských produktů, mohla být v rozporu s pravidly Světové obchodní organizace o diskriminaci, jelikož by tím jistě byli znevýhodněni jiní světoví dodavatelé. (Johnson 2020). Obchodní dohoda se dále vůbec nevyvíjela dobře a k její druhé fázi nakonec ani nedošlo. Americko-čínské vztahy se totiž velmi zhoršily, za což mohlo hned několik faktorů. Po té, co propukla pandemie nového typu koronaviru, prezident Trump (cit. dle The White House 2020e) zvolil vůči čínskému režimu a jeho postupům při zvládnutí této krize velmi ostrou rétoriku, v jejímž rámci za pandemii přikládal vinu právě Číně a o viru hovořil jako o „čínském viru“⁶. Tyto

⁵ V originálním znění: „One of the greatest trade deals ever made!“

⁶ V originálním znění: „I talk about the Chinese virus.“.

vztahy dále zhoršily sankce, které Bílý dům uvalil na čínské představitele kvůli porušování lidských práv Ujgurů v čínské provincii Sin-ťiang (The White House 2020f). K těm byly posléze přidány další ekonomické tresty, které byly také mířeny proti představitelům Komunistické strany Číny, tentokrát kvůli krokům čínské vlády, jimiž omezila autonomii Hongkongu (BBC 2020b).

Dosažení další fáze obchodní dohody znemožnily i spory těchto mocností v Jihočínském moři, kde Čínská lidová republika militarizuje uměle vytvořené ostrovy, na kterých se zároveň domáhá své exkluzivní ekonomické zóny, proti čemuž se USA vymezují a snaží se její vliv v tomto regionu potlačit (Chang 2020). Spojené státy mají na námořní kontrole Jihočínského moře stejně velký zájem jako Čína, což prezident Trump dokázal tím, že do oblasti v souvislosti s vojenským cvičením čínského námořnictva opakovaně vyslal dvě letadlové lodě (Pearson 2020). Prezidentova administrativa byla odhodlána bránit volnost námořních cest před čínskou expanzí všemi nezbytnými prostředky. Za vlády Donalda Trumpa se vojenská přítomnost Spojených států v Jihočínském moři podstatně zvýšila (Hu – Meng 2020: 156).

Prezident také přišel s konceptem Indo-pacifické strategie (IPS), která měla potlačit vzrůstající čínský vliv sjednocením vedoucích asijských demokracií (především Japonska a Indie), Austrálie a USA k vzájemné geopolitické kooperaci (Chen 2018). Mimo IPS se tyto státy sdružují také do regionálního bezpečnostního fóra Quad (Quadrilateral Security Partnership), které má taktéž tvořit zbraňovací prvek vůči Číně. Problém je však v tlaku, jaký tato uskupení vyvíjí na menší státy, jako je Austrálie či Jižní Korea, aby si zvolily, zda budou buď spojencem USA, nebo Číny. Tyto státy jsou totiž kvůli své poloze závislé právě na čínském trhu a kvůli tomu nemají zájem na jakékoli provokaci Číny, jako je tomu v případě Austrálie (Hu – Meng 2020: 163–164). Jak již bylo zmíněno v souvislosti

s Trumpovým rozhodnutím o vystoupení z TPP, absence alternativy čínského trhu je zde vážným nedostatkem, který pouze bezpečnostní spolupráce nenahradí. Pokud nebudou Spojené státy v Indo-pacifickém regionu rozvíjet ekonomickou spolupráci se stejným odhodláním jako tu bezpečnostní, tamní státy se nebudou ochotny vymezovat vůči čínskému vlivu tak striktně, jak by si USA přály.

Další východoasijskou zemí, které prezident Trump věnoval ve své zahraniční politice nemalou pozornost, byla revizionistická Korejská lidově demokratická republika. Její nukleární arzenál je stěžejním mocenským prvkem pro zajištění kontinuity moci tamního diktátorského režimu, což zároveň představuje přímou hrozbu pro americkou bezpečnost. Vztah KLRD a USA je tedy jedním z hlavních zahraničněpolitických témat, se kterým se americké vlády od 50. let minulého století potýkají. Vztah KLRD a USA byl po prezidentově nástupu do úřadu velmi vypjatý, Donald Trump (2017c; 2017d) na potenciální eskalaci severokorejské jaderné hrozby reagoval velmi ostrými slovy a z jeho projevů bylo patrné, že by se v případě nutnosti přiklonil k použití síly.

Ve snaze denuklearizovat Korejský poloostrov volili předchůdci prezidenta Trumpa ty samé nástroje, jimiž byly sankce a diplomacie. Trump ale zvolil nový přístup a začal na severokorejský režim tlačit výhružkami, čímž chtěl Spojeným státům zajistit lepší vyjednávací pozici. Tato strategie ale záhy podlehla Trumpově nevypočitatelné osobnosti, když prezident svůj postoj změnil a přijal Kim Čong-unovu nabídku na osobní setkání (Rehaiem 2020: 98). Tento summit, který proběhl v roce 2018 v Singapuru, měl za následek podstatnou změnu v Trumpově percepci hrozby, kterou severokorejský režim představuje, a tedy i výkyv v prezidentově strategii. Tuto náladu nejlépe vystihl John Bolton (cit. dle BBC 2021), bývalý bezpečnostní poradce Trumpovy administrativy, když

popsal onu schůzku tak, že si „Trump myslel, že má nového nejlepšího kamaráda“⁷. Výsledkem schůzky bylo navázání diplomatických vztahů obou zemí, přičemž KLDR vyjádřila své odhodlání ke kompletní denuklearizaci a USA ji za to garantovala bezpečnost (The White House 2018d). Dohodě však chyběla podstatná část, a sice právní závaznost těchto slibů. Jednalo se tedy pouze o symbolickou dohodu, kterou mohly obě strany bez následků porušit (Kim 2020: 124–125).

Prezident vzal severokorejský závazek velmi vážně a krátce po té nařídil zrušení pravidelného vojenského cvičení Spojených států a Jižní Koreje, které neslo název Ulchi-Freedom Guardian, a označil jej za zbytečné a provokativní. Tímto bezprecedentním krokem svého jihokorejského spojence pochopitelně značně zaskočil (Copp 2018). Prezentace společné vojenské síly je totiž významným zastrášovacím prvkem, jehož zpochybněním udělal Donald Trump Kim Čong-unovi vítaný ústupek.

O rok později následoval druhý summit, na kterém se oba představitelé států setkali v Hanoji a měli podrobněji hovořit o otázce nukleárních zbraní. Spojené státy očekávaly, že dosáhnou pokroku ve vyjednávání a KLDR, jejíž ekonomika je americkými sankcemi velmi poškozena, doufala v absolutní úlevu od sankcí, výměnou za pouze částečné omezení svých nukleárních kapacit. Avšak vzájemné požadavky obou aktérů spolu nemohly být kompatibilní a ani jedna ze stran nepřijala požadavky té druhé. V Hanoji tak nakonec k žádné dohodě nedošlo (Kim 2020: 124). Donald Trump, který opět vsadil na bilaterální dohodu, se tak z očekávaného summitu vrátil s neúspěchem. Tento nezdar přičetl svému tehdejšímu poradci pro bezpečnost Boltonovi a záhy ho z funkce propustil. Bolton byl svým postojem pro mnohem větší ústupky ze strany KLDR, která tento Trumpův krok ocenila (Rehaim 2020: 93). Trump si ve

⁷ V originálním znění: „Trump thought he had a new best friend“.

vyjednávání možná kladl až příliš velké cíle, když doufal v to, že z Hanoje odletí s příslibem kompletní denuklearizace Severní Koreje.

Ve snaze napravit nezdařený summit se oba vůdci následně setkali v demilitarizované zóně na hranici Severní a Jižní Koreje, kde se k nim připojil také Mun Če-in, prezident Korejské republiky (BBC 2019). Byť se Donald Trump stal prvním americkým prezidentem, který vkročil na půdu KLTR, měla tato akce pouze mediální charakter. Setkání mělo vyvolat iluzi, že budou vyjednávání pokračovat (Péron-Doise 2021). Tuto falešnou naději poté prezident Trump udržoval například tím, že se od té doby vyhýbal provokativním reakcím na další severokorejské raketové testy (Lockie 2019; Shao 2019).

Jedním z nedostatků vyjednávání, které prezidentova administrativa vedla, byla absence kontrolních mechanismů, pomocí kterých mohlo být dohlíženo na plnění severokorejských slibů (Third Way 2020a). Stanovisko inspekce, která měla kontrolovat, zda KLTR neobchází sankce, bylo totiž v minulosti zablokováno ruskými a čínskými námitkami v rámci OSN, pod níž komise spadá (Lederer 2019). Trumpova otevřená diplomacie také napomohla k normalizaci severokorejského režimu, který se díky nové vlně vyjednávání dostal alespoň částečně z mezinárodní izolace tím, že byl na okamžik u vyjednávacího stolu vnímán jako rovnocenný partner. To však nutně nemusí být vnímáno negativně, jelikož mohou tyto nové diplomatické vztahy představovat cestu k novým možnostem vyjednávání, kterého se díky Spojeným státům může v budoucnu účastnit i Jižní Korea (Easley 2020: 106–107).

Trumpova administrativa také po Korejské republice požadovala, aby zvedla své výdaje na obranu, s nimiž je také spojeno financování amerických jednotek, které jsou v republice dislokovány. Náklady na jejich působnost jsou dle administrativy disproporčně hrazeny Spojenými

státy (Lopez 2020). Tento požadavek však sleduje celkové přesvědčení Donalda Trumpa (2019b), že by měli američtí spojenci zvýšit své náklady na obranu, nejedná se tedy o snahu klást svému spojenci nějaké překážky. Avšak jedna překážka se přeci jen objevila, v důsledku pandemie bylo totiž zrušeno další vojenské cvičení (Starr 2020). Jednalo se tak o další demonstraci společné vojenské připravenosti vůči KLDR, která neproběhla. Nyní však vinu nenesl prezident Trump.

Washington svým dosavadním vyjednáváním více ztratil, než získal. Nepodařilo se mu totiž dosáhnout konkrétní podoby denuklearizace, která by byla dosažitelná a KLDR mezitím dále vyvíjela nukleární zbraně (UN 2020). Za svůj krok týkající se zrušení vojenských cvičení s Jižní Koreou prezident navíc neobdržel obdobné ústupky ze strany Severní Koreje, přičemž svou ochotou vyjednat přinesl severokorejskému vůdci kredibilitu, která mu chyběla už i na domácí půdě (Third Way 2020b). Donald Trump chtěl docílit úspěchu v historickém vyjednávání, který by následně mohl přičíst svým schopnostem a svému vztahu s Kim Čong-unem (Péron-Doise 2021). Byť prezident vzájemné vztahy výrazně nezhoršil, neodnesl si ani slibovaný triumf.

2.3 Zahraniční politika Donalda Trumpa vůči Ruské federaci

Walter Laqueur (2016: 146–148) popisuje Rusko jako místo, kam se geopolitika dostala se značným zpožděním, jelikož se o ní začalo ve větší míře zajímat až po rozpadu Sovětského svazu, který se v rámci své ideologie zabýval ekonomikou, nikoli však geografii. Nyní je Ruská federace jedním z předních geopolitických hráčů, obzvláště po nástupu Vladimira Putina k moci, který světu na anexi Krymu v roce 2014 ukázal sílu, jakou je ochoten bránit ruské zájmy. Rusko se svého vlivu domáhá převážně prostřednictvím hybridních strategií, které zahrnují například kybernetické

útoky, šíření dezinformací či cílené kampaně na podkopání víry v demokratické společnosti (BIS 2018: 6–8).

Svůj vztah s Ruskou federací Donald Trump (2018a) jako prezident započal tím, že na společném summitu s prezidentem Putinem v Helsinkách vyjádřil svou důvěru v jeho ujištění, že Ruská federace nezasáhla do amerických voleb v roce 2016. Tímto dal Trump najevo svou snahu zlepšit vzájemné vztahy obou zemí, a to i za cenu popření stanoviska vlastních bezpečnostních složek. Za svou otevřenou podporu ruského režimu ale sklidil vlnu kritiky (viz např. Schumer 2018), která pocházela také z řad republikánů. Například senátor Graham (2018) napsal, že bude tento prezidentův krok Ruskem vnímán jako „známka slabosti a vytvoří více problémů, než vyřeší“⁸.

Jedním z významných rozhodnutí, která Donald Trump ohledně vztahů s Moskvou učinil, bylo odstoupení od Smlouvy o likvidaci raket středního a kratšího doletu (INF), po více než 30 letech její platnosti. Prezident takto učinil po té, co Ruská federace dle Washingtonu smlouvu dlouhodobě nedodržovala (The White House 2019b). Odstoupením od smlouvy sice USA přišly o důležitý faktor, který částečně garantoval bezpečnost jejich spojenců, avšak jednostranným dodržováním vojenských restrikcí byla limitována i americká bezpečnost. Tolerováním ruského obcházení podmínek a setrváním v závazku by byla americká armáda stavena do značné nevýhody.

Ukrajina je americkým spojencem, který je bezprostřední ruskou agresí ohrožován zcela nejvíce. Ta se za Trumpovy administrativy dočkala značné podpory, převážně vojenských zásilek, které měly posílit ukrajinskou obranyschopnost. Spojené státy Ukrajině mimo jinou pomoc prodaly také dvě zásilky s protitankovými zbraněmi Javelin, což například

⁸ V originálním znění: „This answer by President Trump will be seen by Russia as a sign of weakness and create far more problems than it solves.“

Trumpův předchůdce Obama neučinil, obávaje se eskalace vztahů s Ruskem (Martinez – Finnegan – McLaughlin 2019). Tyto zbraně jsou totiž pro svou vysokou účinnost distribuovány pouze nejbližším spojencům USA. Když však Rusko ke konci roku 2018 poblíž Krymského poloostrova zadrželo tři ukrajinská plavidla, Trump na tuto ruskou agresi reagoval pouze zrušením plánované schůzky s prezidentem Putinem v rámci summitu G20 (BBC 2018).

Ostatní evropské spojence Donald Trump před potenciální ruskou agresi podpořil krátce po nástupu do funkce. Tehdy pod nátlakem kongresu zvýšil financování Evropské odstrašující iniciativy, kterou USA založily krátce po anexi Krymu (Third Way 2020c). Za prezidenta Trumpa se také nezměnil americký závazek vůči NATO, třebaže sám alianci často kritizoval, a to právě kvůli nedostatku vůle členských států k plnění svých závazků (O'Donnell 2017). Provedl však určitá rozhodnutí, kterými NATO proti ruským hrozbám oslabil, zejména když nařídil stažení zhruba jedné třetiny amerických vojenských jednotek, které byly alokovány v Německu, čímž narušil rozložení amerických sil v Evropě (Gordon – Lubold 2020).

V létě roku 2020 vyšlo najevo zjištění amerických zpravodajských služeb, že Rusko údajně nabízelo afghánským militantním skupinám odměny za vraždy amerických vojáků (Reuters 2020b). Takto závažné obvinění z podněcování k agresi by mělo nepochybně vyvolat silnou reakci dotčeného státu, Donald Trump (cit. dle McCarthy 2020) však tomuto nařčení nepřikládal žádnou váhu a označil jej za hoax. Zároveň uvedl, že téměř k žádným útokům na americké jednotky nedošlo. Na to konto reagoval Joe Biden (2020), Trumpův protikandidát v prezidentských volbách, který prezidentovi vytkl jeho nečinnost, jelikož z tohoto zjištění nevyvodil pro Rusko žádné důsledky, dokonce namísto toho pozval Putina na jednání G7. Celé jeho funkční období prý „bylo pro Putina

darem⁹. Prezident těmto podnětům k násilí vůči Američanům nepřikládal žádnou váhu možná proto, aby se nezdálo, že Spojené státy vyhnalo z Afghánistánu právě Rusko.

Kybernetická bezpečnost je aktuálním tématem, obzvláště hovoří-li se o ní v souvislosti s Ruskou federací. Donald Trump ale přišel s návrhem na vytvoření společné jednotky pro kybernetickou bezpečnost, dokonce záležitost probíral s prezidentem Putinem. Tento návrh však vzbudil příliš mnoho negativních reakcí a prezident od něj sám upustil (Stewart – Volcovici 2017). Ruská federace byla několikrát obviněna americkou administrativou z páchání kybernetických útoků. Jeden z posledních proběhl krátce před koncem Trumpovy funkce. Ministr zahraničí Pompeo okamžitě označil Rusko za pachatele, kdežto prezident útok zlehčoval a osočil média, že všechny útoky přičítají právě Rusku (Pengelly 2020). Ve vyvozování odpovědnosti Kremlu za poškozování amerických zájmu prezident selhával, tuto funkci ale částečně suploval kongres, který na Trumpa vyvíjel nátlak zejména při uvalování sankcí (Third Way 2020c). Nicméně prezident býval při podepisování návrhů přijatých kongresem často velmi zdrženlivý (Zengerle 2019).

Administrativa Donalda Trumpa nebyla netečná vůči všem ruským prohřeškům. Například na otravu Sergeje Skripala, dvojitého ruského agenta, který byl s jeho dcerou ve Velké Británii zasažen nervovým jedem typu novičok, reagoval Bílý dům poměrně rázně. Ruská diplomacie byla potrestána nejen sankcemi, ale také vyhoštěním 60 ruských diplomatů, a dokonce byl uzavřen ruský konzulát v Seattlu (Rucker – Morello – Hudson 2018). Dle Blackwilla (2019: 37) to byl ale od Trumpa příliš malý krok, vezmeme-li v potaz veškerou destabilizaci, kterou Moskva páchala.

⁹ V originálním znění: „His entire presidency has been a gift to Putin.“

Zde je ovšem nutno připomenout, že prezidentovým cílem nebylo na Rusko vyvíjet tlak, ale ukončit vzájemné nepřátelství a společné vztahy zlepšit. Donald Trump (2018b) se sice nechal slyšet, že žádný prezident doposud nebyl vůči Rusku tak tvrdý, jako on, za své funkční období mu však provedl mnoho ústupků, zatímco zlepšení vzájemných vztahů výrazně nepřispěl.

2.4 Regionálně nezařaditelné zahraničněpolitické akce Donalda Trumpa

Industriální revoluce přinesla lidstvu kromě technologického pokroku také jeden vážný problém, a sice globální oteplování, jehož důsledky začaly být pozorovány už v 19. století (Knight – Adger 2015: 97). Z nežádoucích změn klimatu se brzy vyvinulo celospolečenské téma, otevírající diskusi světových vůdců o nutnosti převzetí odpovědnosti. Kdo se však této diskuse účastnit nechtěl, byl Donald Trump. Jedním z prvních rozhodnutí, jaká v úřadu prezidenta vykonal, bylo vystoupení z Pařížské klimatické dohody, čímž zároveň naplnil svůj předvolební slib (The White House 2017f).

Globální oteplování bylo jedním z témat, ve kterých měl prezident se svou administrativou protichůdné názory. V roce 2019 totiž publikovalo americké ministerstvo obrany zprávu, ve které konstatovalo, že většina amerických vojenských základen ve světě je potenciálně ohrožena vlivy klimatických změn, především povodněmi (Department of Defense 2019). Trump dle republikána Josepha Piniona (cit. dle Cheung 2020) nenahlíží na toto téma z morální perspektivy, ale z politické, a uvědomuje si, že v USA toto téma zkrátka není prioritou. Prezident tak mířil spíše na uvolňování regulací, které byly zavedeny předešlou administrativou. Zvrátil například Obamův Clean Power Plan, jehož cílem bylo snížit

uhlíkovou stopu, avšak dle většiny republikánů nepříjemně zvýšil ceny energie a zároveň negativně ovlivnil americký pracovní trh (The White House 2018e). Donald Trump tedy v otázce klimatu vsadil na principy své strategie *America First* a upřednostnil uspokojení poptávky po levné energii a akceleraci průmyslu, namísto dlouhodobé udržitelnosti planety.

Dalším sektorem, ve kterém Donald Trump provedl nezanedbatelné změny, které měly určitý vliv na postavení Spojených států, byly mezinárodní organizace a multilaterální fóra. Jak zde již mnohokrát zaznělo, prezident byl dlouhodobě kritický k Severoatlantické alianci, a to ze dvou hlavních důvodů. Tím prvním byl fakt, že USA přispívají do aliance největším procentuálním podílem vlastního HDP ze všech spojenců, což Trump (2017e) vnímal jako břemeno, které nesou američtí daňoví poplatníci. Tím druhým důvodem bylo dle Donalda Trumpa to, že aliance nedostatečně bojuje proti terorismu, avšak po diskusi s generálním tajemníkem Stoltenbergem v roce 2017 prohlásil prezident Trump (2017f) svou kritiku na neplatnou po té, co došli k vzájemné shodě na větším zapojení jednotek NATO v boji proti Islámskému státu v Iráku a Afghánistánu.

Za dobu, co byl Donald Trump ve funkci prezidenta, se výdaje na obranu členských států NATO stabilně zvyšovaly. K největšímu růstu došlo ve východní Evropě, kde dokonce některé státy poprvé naplnily svůj závazek, který jim ukládá vydat na obranu 2 % svého HDP (NATO 2020: 8). V důsledku prezidentova nátlaku se také spojenci shodli na zvýšení svého podílu do společného rozpočtu, přičemž USA díky této dohodě mohou svůj příspěvek snížit zhruba o 6 %, ten totiž doposud činil cirká 22 % celého rozpočtu aliance (Emmott 2019).

Další mezinárodní organizací, kterou Trump kritizoval, byla Světová obchodní organizace (WTO). Ta vznikla s cílem zajistit volný trh, který se

řídí určitými pravidly. Prezident však nesouhlasil s tím, jakým způsobem toho organizace dosahuje. Negativně nahlížel zejména na status rozvojového státu, jaký náleží například Číně či Indii a dožadoval se stejného označení i pro USA, jelikož status podle prezidenta přináší těmto státům ekonomické výhody, na které již nemají nárok (Fabian 2020). Prezident se s organizací dostal do konfliktu také kvůli dodatečným clům, která uvalil na čínské produkty v roce 2018. WTO totiž prohlásila, že tyto tarify byly v rozporu s pravidly organizace. USA je přitom uvalily na Čínu kvůli krádežím duševního vlastnictví (Farge – Blenkinsop 2020). Od tohoto verdiktu se prezident vůči WTO a jejím pravidlům vymezoval, a dokonce její činnost bojkotoval, a to hned při dvou příležitostech. Poprvé USA blokovaly schůze Odvolacího orgánu organizace a následně i volbu generálního ředitele tím, že odmítly navrhovanou kandidátku (Farge – Nebehay 2020).

Jak uvádí Alden (2020), Trumpova administrativa svou snahou mířenou na poškození organizace napomohla k budoucímu nerespektování pravidel organizace, jelikož dokud se státy řídily jejími pravidly, organizace bránila využívání ekonomické agrese pro politické účely. V důsledku toho se zejména Čína hned několikrát snažila prostřednictvím politicky motivovaných sankcí dosáhnout svých geopolitických zájmů, čímž trpěla zejména australská ekonomika. Většina australského exportu do Číny totiž podlehla sankcím kvůli politickým sporům mezi oběma státy, do Číny přitom směřuje 40 % australského vývozu (Bagshaw – Galloway 2020).

Dále Donald Trump věnoval svou pozornost Světové zdravotnické organizaci (WHO). Po té, co propukla pandemie nového typu koronaviru, byla WHO nejčastěji skloňovaným mezinárodním orgánem, jelikož sloužila jako autorita, která vydávala například pokyny a doporučení pro prevenci proti onemocnění COVID-19. Čína, která úmyslně zatajovala

informace o onemocnění, způsobu jeho přenosu a dokonce blokovala pracovníkům WHO vstup do země (viz The Associated Press 2020), měla dle prezidenta Trumpa (2020b) neúměrný vliv na celou organizaci přesto, že Spojené státy přispívaly do rozpočtu organizace několikanásobně více. Organizace navíc nechtěla dát Tchaj-wanu, jakožto pozorovatelskému státu, prostor, aby s jejími členy stát sdílel jeho poznatky a namísto toho nekriticky přejímala čínské informace, které, jak se později ukázalo, byly často zavádějící (Tan 2020). Ostrovnímu státu bylo také odpíráno členství v organizaci, a to i přes nátlak USA a západních zemí.

Nejdříve po WHO prezident požadoval, aby vyvodila odpovědnost za její zdrženlivou reakci na počátek pandemie a pozastavil veškeré financování organizace vládou Spojených států (The White House 2020g). Prezident po organizaci požadoval provedení určitých reforem, po jejich nesplnění pak s podporou kongresu oznámil odchod USA ze Světové zdravotnické organizace, který započal u OSN, pod níž WHO spadá (Borger 2020). Tento proces však potrvá do poloviny roku 2021 a bude tedy záviset na nové administrativě, zda proces dokončí. Byť byla Trumpova administrativa nespokojená s politizací, které organizace podlehla, odchodem Spojených států získá Čína v organizaci ještě větší prostor, než jakému se do té doby těšila. USA navíc přijdou o cenné sdílené informace, k jakým měly ve WHO přístup.

Pandemie, která svět zachvátila počátkem roku 2020, ovlivnila bez výjimky život každého z nás. Mnoho doposud nevšedních věcí se v jejím důsledku stalo přirozenou součástí lidských životů, jiné z nich ale naopak zmizely. Zaměříme-li se na pandemickou krizi ve Spojených státech, kde nemoci podle dostupných a ověřených informací podlehlo nejvíce obyvatel, neunikne nám narativ, jakým Donald Trump své obyvatele krizí provázel (Allen et al. 2021). Prezidentova rétorika, v jejímž rámci za

původ pandemie obviňoval Čínu, zapříčinila rapidní vzestup rasově motivovaného násilí vůči asijským minoritám ve Spojených státech a jejich diskriminaci (Hswen et al. 2021: 1–7; Global Times 2021).

Trumpův osobní přístup k pandemii procházel určitým vývojem. Zpočátku odmítal nosit ochranné obličejové prostředky, které následně používal pouze tehdy, bylo-li to od něj vyžadováno (Bump 2020). Jakožto nejvyšší státní představitel tímto postojem podkopával důvěru veřejnosti v opatření, která byla nutná pro ochranu veřejného zdraví, což vedlo k vyššímu počtu úmrtí, a to právě v důsledku nedodržování zdravotnických doporučení (Pazzanesse 2020). Donald Trump také doporučoval užívání léku hydroxychlorochin, o jehož účinnosti panovaly velké pochyby, avšak i přes ty prezident tento lék sám užíval (Oprysko 2020). Koncem roku 2020 pak vyšly najevo rozhovory novináře Boba Woodwarda (2020) s prezidentem Trumpem, z kterých je patrné, že si byl prezident vědom hrozby, jakou pandemie pro Spojené státy představuje, ale záměrně ji zlehčoval, aby nešířil paniku. Toto zjištění jen potvrzuje to, že se Donald Trump snažil využít pandemii ve svůj politický prospěch. Všechny tyto aspekty svědčily o tom, že prezident zjevně nedbal na názory odborníků a hodlal se s pandemií vypořádat pomocí demagogie, nikoli faktů.

Před tím, než vypukla pandemie, prezident vedl svou kampaň proti federálnímu zdravotnímu systému Obamacare, který navrhl jeho předchůdce. Svou snahou reformovat tento systém ale prezident narušil mnoho jeho aspektů, které občanům zajišťovaly dostupnou zdravotní péči (Thompson 2020). Americký zdravotní systém tedy do pandemie vstupoval se značným poškozením.

Mezinárodní spolupráce byla bezpochyby důležitým faktorem pro potlačení pandemie. Fórem, kde státy mohly sdílet své odborné poznatky a výzkumy ohledně nového viru, byla zejména WHO. Svým krátkozrakým

rozhodnutím o odchodu Spojených států však Trumpova administrativa o tyto její výhody přišla, jelikož neměla vůči Světové zdravotnické organizaci adekvátní alternativu. Po nutnosti mezinárodní spolupráce přitom volaly vědecké a zdravotnické akademie států skupiny G7 již v dubnu minulého roku (National Academy of Sciences 2020).

Posledním podstatným tématem, na které je v souvislosti s cíli zahraniční politiky Donalda Trumpa nutno nahlédnout, byla jeho snaha o pozastavení nelegální migrace. Jeho ambiciózní plán na výstavbu zdi podél celé hranice Spojených států a Mexika, která měla zkomplikovat pašeráctví drog a příliv nelegálních migrantů, neprobíhal tak, jak si prezident původně představoval. Prezidentův původní plán počítal s 2 000 mil nové hraniční zdi, díky které by byla zabezpečena celá společná hranice USA a Mexika. Později však svůj cíl snížil na zhruba 500 mil (Gillman 2018).

Dle zprávy úřadu Celní správy a ochrany hranic, který měl stavbu zdi ve své gesci, bylo do konce roku 2020 financováno 738 mil zdi, z čehož 438 mil bylo postaveno. Avšak většina z toho se týkala pouze rekonstrukce či náhrady původní hraniční zdi. Zcela nového úseku zdi bylo tedy vybudováno pouze 40 mil (U.S. Customs and Border Protection 2020). Jak uvedl prezident Institutu pro migrační politiku Andrew Selee (cit. dle Rodriguez 2020), tato zeď měla vždy pouze jen symbolický význam, který byl důležitější než její fyzická podoba. Ve skutečnosti šlo o signál, jaký prezident Trump svým projektem vyslal, tedy že bude Spojené státy za každou cenu bránit před nežádoucími migranty.

Byť Donald Trump trval na tom, že bude celý projekt financován mexickou vládou, nestalo se tak a na výstavbu zdi byly použity pouze prostředky daňových poplatníků USA. Samotný projekt stál americkou administrativu 15 miliard dolarů. Když prezidentovi kongres odmítl na zeď

poskytnout kýžené finance, Trump v roce 2019 vyhlásil na jižní hranici USA nouzový stav, který mu dle zákona umožnil přesunout finance z ministerstva obrany, a to právě pro svůj projekt (Sink – Talev 2019).

Přílivu nelegálních omamných látek Trumpova zeď zcela nezabránila, ty totiž většinou přichází do USA skrze oficiální kontrolní body, kde podléhají celní kontrole, která je často nedokáže odhalit. Posílené hraniční kontroly ale stabilně vykazovaly vyšší množství zabavených drog (Rodgers – Bailey 2020). Částečně se tedy import nelegálního zboží podařilo zmírnit.

Důsledků, které měla prezidentova snaha o potlačení nelegální migrace, bylo hned několik. Počet imigrantů žijících ve Spojených státech se za Trumpova funkčního období zvyšoval, avšak oproti jeho předchůdci výrazně pomaleji. Osob, jež byly zadrženy při snaze nelegálně překročit hranici Mexika a Spojených států výrazně přibylo. V roce 2019 byl počet zadržovaných osob nejvyšší za celé funkční období prezidenta Trumpa, jednalo se o více než 800 000 případů, oproti roku 2018 to bylo dvojnásobně více (Lowther 2020). V roce 2020 však toto číslo výrazně pokleslo a spolu s ním také počet osob, kterým se podařilo na půdu USA vstoupit. Těch bylo zhruba 17 000, což je 85% pokles oproti roku 2019, přičemž pouze 400 z nich bylo do země vpuštěno legálně. Nicméně za tento roční pokles může především pandemie a s ní spojená opatření, kvůli kterým bylo zavřeno mnoho úřadů, které zpracovávají žádosti spojené s pobytem na území USA (Department of Homeland Security 2021).

Na nízké migraci má ale také podíl striktní imigrační politika, kterou prezidentova administrativa vedla, s níž byly spojeny přísné podmínky a velmi nízké limity pro maximální možné počty osob, kterým úřady mohly udělit azyl. V roce 2020 navíc administrativa v souvislosti s pandemií

vydala zákon zakazující vstup do země každému, kdo představoval hrozbu pro tamní trh práce, čímž měla být zabezpečena pracovní místa pro občany Spojených států (Executive Office of the President 2020). Pro politické uprchlíky z Venezuely či Kuby, kteří v USA hledají bezpečí před perzekucí, se tímto jejich podmínky velmi ztížily a mnoho z nich bylo deportováno zpět do zemí, ze kterých prchali (Anderson 2020).

Donald Trump zanechal svou politikou stopu nejen v otázce nelegální migrace, ale i v mnoha jiných celospolečenských tématech. Poté, co Trump neuspěl ve volbách, ve kterých usiloval o své druhé funkční období, nastoupil do úřadu Joseph R. Biden, který mnoho prezidentových snah zvrátil, mimo jiné i další výstavbu hraniční zdi. Prezident Trump byl i při svém druhém impeachmentu osvobozen senátem, tudíž nepřišel o možnost další kandidatury. Stále je tedy možné, že se Donald Trump do Bílého domu ještě někdy vrátí a naváže na to, co nedokončil.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jaké byly úspěchy a neúspěchy zahraniční politiky Spojených států za funkčního období prezidenta Donalda Trumpa a do jaké míry se jeho administrativě podařilo, či nepodařilo zájmy USA naplnit. Ze zahraniční politiky vedené administrativou prezidenta Trumpa je zřejmé, že jejím cílem bylo vždy stavět bezpečnost Spojených států na první místo, jak sama deklarovala. To bylo patrné například na snaze denuklearizovat KLDR či zmařit nukleární program Íránské islámské republiky. Oproti tomu však Spojené státy za vlády prezidenta Trumpa nevyvíjely přílišnou snahu o šíření svého vlivu. To lze uvést do souvislosti s cyklickým charakterem americké zahraniční politiky, který popsal Frank L. Klingberg (1979: 4–7). USA se v uplynulém období začaly stahovat ze světového dění a soustředily se primárně na své vlastní problémy, které již nebylo možné přehlížet. To se týkalo především rozdělení americké společnosti a s tím spojených rasových problémů. To vše potvrzuje i četné stahování amerických vojenských jednotek, k jakému za Trumpovy vlády docházelo, a to hned z několika kontinentů. Spojené státy se tedy stahovaly do určité introverze, což jim znemožnilo posilování své vůdčí role v mezinárodním systému.

Čeho se prezidentovi, jak sám sliboval, nepodařilo dosáhnout, bylo nahradit chaos mírem a nahodilost úmyslem. Namísto slibovaného míru svými kroky Trump vyvolával poměrně často chaos. Například velmi vypjatou situací, která nastala po té, co byl zavražděn Kásim Sulejmání. Chaos ale nastal i tehdy, když americké jednotky opustily kurdské spojence v Sýrii či se stáhly z Afghánistánu, který byl ponechán napospas Tálibánu. Mírová dohoda mezi Izraelem a Palestinou, kterou administrativa Donalda Trumpa představila, přinesla mnoho, avšak mír nikoli. Nahodilost zavládla nad úmyslem hned několikrát. Zejména tehdy, když prezident rozhodl o odchodu USA z Transpacifického partnerství či

Světové zdravotnické organizace. To byly kroky, kterými prezident sledoval své přesvědčení, nikoli však dlouhodobé zájmy Spojených států.

Trumpova administrativa dále tvrdila, že bude usilovat o dosažení míru pomocí síly. Lze konstatovat, že toto tvrzení bylo v některých případech platné a Spojené státy se ve zkoumaném období opravdu řídily realistickými principy, které pojímají sílu jakožto přirozenou součást politiky. Zřetelným příkladem byl přístup, jaký USA zvolily při jednání s Íránem, jehož režim byl vnímán jako podstatná hrozba pro americkou bezpečnost. Prezident se přikláněl k užití síly i v jiných případech, jeho administrativa s ním ale v případě jeho návrhů nebyla ve shodě. Americká zahraniční politika však sílu postrádala při snaze o eliminaci jaderného rizika, jaké představovala KLDR. V tomto případě prezident vsadil na diplomacii. Ta ale neuspěla, jelikož dbal na úspěch svých osobních kvalit, nikoli na strategické vyjednávání.

Jedním z hlavních cílů americké zahraniční politiky v letech 2017–2020 bylo oslabit teroristické skupiny, primárně skrze likvidaci jejich útočišť, narušení jejich financování a zlepšení spolupráce s partnery, kteří měli stejné zájmy. Budeme-li se soustředit především na Islámský stát v Sýrii a Iráku, pak lze říci, že se Spojeným státům podařilo tuto organizaci značně oslabit, zejména z teritoriálního hlediska. Nutno však podotknout, že velká zásluha patří administrativě Baracka Obamy. Trump teritoriální porážku Islámského státu pouze dovršil, zejména dopadením Abú Bakra Al-Bagdádího, což pro organizaci představovalo značné morální oslabení. Administrativě se také dařilo prohlubovat spolupráci s koaličními partnery, zejména s Irákem, s jehož pomocí se snažila lokalizovat zdroje příjmů teroristických organizací. Dle zprávy amerického ministerstva financí měl k roku 2020 Islámský stát finanční rezervu odhadovanou na 100 milionů dolarů, přičemž jeho finanční situaci se nikterak výrazně ovlivnit nepodařilo (Sullivan 2021: 2–3).

Boj s terorismem je ale mnohem komplexnější záležitost, s níž se bude potýkat i mnoho dalších administrativ, jelikož teroristické skupiny často zkonsolidují své síly a svou činnost obnoví, k čemuž dochází například u Al-Káidy v Afghánistánu. Cílem Donalda Trumpa však bylo teroristické skupiny oslabit, což se mu určitým způsobem podařilo, převážně tedy Islámský stát v Sýrii. Jeho snahu tedy lze hodnotit jako úspěšnou.

Rozsah a délku vojenské mise v Afghánistánu si prezident přál určovat s ohledem na bezpečnostní zájmy USA, cílil tedy na její reorganizaci. To se mu v zásadě podařilo naplnit tím, že se v rámci dohody s Tálibánem zavázal k úplnému stažení amerických vojenských jednotek, čímž do konfliktu vnesl naději na jeho konec. Afghánistán navíc není strategickou prioritou USA, Washington měl tedy pro tento krok legitimní opodstatnění. Jednání mezi Tálibánem a afghánskou vládou sice neprobíhala nejlépe, i tak se jedná o pokrok, který by mohl konflikt posunout z patové situace, ve které se dlouhodobě nacházel. Cílem Trumpova Bílého domu také bylo podporovat afghánskou vládu v boji s terorismem a korupcí. Podpora proti terorismu byla zřejmá, nicméně USA Afghánistánu kvůli jeho vnitropolitickým sporům odepřely značnou část rozvojové pomoci. Jejich podpora se tak značně zúžila. Vzhledem k tomu, že se Trumpovi podařilo naplnit většinu svých cílů, lze jeho přístup k vojenské misi v Afghánistánu a celému tamnímu konfliktu označit za úspěšný.

Donald Trump deklaroval, že bude rozvíjet vzájemné vztahy s Izraelem, jakožto nejdůležitějším strategickým spojencem USA na Blízkém východě. Kladný vztah obou zemí prezident bezpochyby zajistil. Mírová dohoda mezi Izraelem a Palestinou, jakou Trumpova administrativa představila, rozhodně nebyla výhodná pro obě strany, jelikož zjevně favorizovala zájmy Izraele. Zájmem Spojených států však bylo posílit Izrael, svého spojence, nikoli Palestinu. Ve zkoumaném období se Spojeným státům podařilo výrazně posílit izraelskou suverenitu, ať už se

jednalo o uznání jeho svrchovanosti nad Golanskými výšinami, uznání Jeruzaléma jakožto jeho hlavního města či zprostředkování Abrahamských dohod, díky kterým Izrael navázal diplomatické styky s některými arabskými státy, což posílilo jeho regionální vliv. Přesto, že se Donaldu Trumpovi nepodařilo onu mírovou dohodu realizovat, jeho politiku vůči Státu Izrael nutno hodnotit jako úspěšnou.

Dalším prezidentovým cílem bylo zabránit íránskému režimu v tom, aby disponoval jadernými zbraněmi. Zároveň chtěl také zmírnit destabilizační vliv, který měl Írán na své okolí. Írán nikdy neměl v plánu od vývoje jaderného arzenálu upustit, bylo tedy zřejmé, že pomocí diplomacie ho od něj Spojené státy neodradí. Trumpova administrativa vůči Íránu zvolila velmi agresivní přístup, v jehož důsledku ale Írán svůj nukleární program pouze urychlil, byť utrpěl značné ekonomické a intelektuální ztráty. Útokem na Kásima Sulejmáního prezident vytvořil vhodné prostředí pro druhý atentát, ke kterému se dosud nikdo nepřihlásil, a to na nukleárního fyzika Fachrízadeha. Donald Trump svým útokem odhalil vážné slabiny v íránské bezpečnosti, což mohlo negativně ovlivnit regionální postavení Íránu. Trump svou politikou zastrasování a četnými ekonomickými sankcemi, jaké na Írán uvalil, ve vývoji jaderných zbraní íránskému režimu nezabrání. Učinil ale dostatek kroků, kterými íránský režim poškodil a alespoň částečně zmírnil jeho vliv. Ze strany Trumpovy administrativy se tedy jednalo o úspěch, není však jisté, jaké budou mít její kroky dlouhodobý dopad.

V otázce Severní Koreje se prezidentovi s jejím diktátorským režimem podařilo navázat diplomatické vztahy, dokonce jako první prezident Spojených států vstoupil na jejich půdu a osobně se setkal s jejím vůdcem. Bohužel se nechal pohltnout svou nadějí na ideální výsledek společných summitů, ze kterých si odnesl pouze zklamání. Donald Trump doufal, že se jednání obnoví, kvůli čemuž přestal na severokorejské

provokace reagovat tak nevybíravě, jako tomu bylo zpočátku jeho funkce. Velkým neúspěchem byl také fakt, že Trumpova administrativa provedla vůči KČDR mnoho ústupků, ta je Spojeným státům ale neopětovala. Prezidentovým cílem bylo také zvýšit obranyschopnost regionálních spojenců, zejména prostřednictvím spolupráce na raketových obranných systémech. USA poskytly raketovou obranu Jižní Koreji, což byl ale výsledek práce Obamovy administrativy. Trumpova vláda uzavřela kontrakt na dodání raketových obranných systému s japonskou vládou, ta ale od smlouvy v roce 2020 odstoupila. Důvodem byla vysoká cena a technické potíže (Hornung 2020). Prezidentova podpora bezpečnosti svých spojenců byla neúspěšná, mimo jiné i kvůli zrušenému vojenskému cvičení s jihokorejskou armádou. Snaha o denuklearizaci Korejského poloostrova tedy nebyla úspěšná. Prezident sice potenciální eskalaci napětí oddálil, nijak výrazně ale k vyřešení tohoto problému nepřispěl.

Prezident Trump se zavázal ke zlepšení vztahů s Ruskou federací. Ve snaze naplnit svůj cíl Rusku mnohokrát ustoupil a zlehčoval hrozbu, jakou ruský režim pro zájmy Spojených států představoval. Dokonce před ní oslabil své evropské spojence, když přemístil své vojenské jednotky z Německa, kde působily jako podstatný odstrašující prvek vůči případným hrozbám. Prezident se také zdráhal s adekvátní reakcí v případech, kdy Ruská federace prokazatelně poškozovala americké zájmy. Navzdory své osobní náklonnosti k Vladimíru Putinovi a shovívavému přístupu k jeho režimu se Trumpovi vzájemné vztahy výrazně zlepšit nepodařilo, jeho snaha tedy byla neúspěšná.

Obchodní dohodu s Čínou představil prezident jako svůj triumf, ačkoli k její druhé fázi nikdy nedošlo. Vzájemné vztahy obou zemí prezident dále zkomplikoval svou útočnou rétorikou vůči Číně v době pandemie. Jeho administrativě se sice podařilo adekvátně reagovat na čínské kroky, kterými omezovala autonomii Hongkongu, nebo omezovala lidská práva

ujgurských minorit, vzájemným obchodním vztahům nic z toho neprospělo. Prezidentova snaha o zlepšení obchodní bilance USA a Čínské lidové republiky tedy úspěšná nebyla. Za vlády prezidenta Trumpa se ale zvýšila vojenská přítomnost USA v Jihočínském moři. Nátlak na Čínu, aby v moři zmírnila své mocenské ambice, chtěl prezident vyvíjet především prostřednictvím spolupráce se státy jihovýchodní Asie. Z tohoto pohledu ale neuspěl, především kvůli jeho rozhodnutí o odchodu USA z Transpacifického partnerství. Prezident ve vztahu k Číně nenaplnil většinu svých cílů, jeho zahraniční politika tedy byla v tomto ohledu neúspěšná.

Pandemii koronaviru nebylo možné předvídat, stejně tak ani rozsah, jaký její existence měla. Problém s řešením této krize měla většina zemí světa. Administrativa Donalda Trumpa si však za svůj cíl stanovila předejít biologickým hrozbám a šíření nebezpečných chorob, je tedy zcela na místě ji v tomto ohledu hodnotit. Trumpova vláda selhala zejména v rovině spolupráce na nadnárodní úrovni, kterou oslabila svým odchodem ze Světové zdravotnické organizace a pro kterou neměla odpovídající alternativu. Hodnocení škod, které virus ve Spojených státech napáchal, by nebylo objektivní z toho důvodu, že pandemie stále neskončila a není tedy zřejmé, jak se s pandemií prezident Trump vypořádal ve srovnání s jeho nástupcem. Z pohledu mezinárodní spolupráce je ale nutné prezidentovu snahu hodnotit jako neúspěšnou.

Ve věci ochrany klimatu bylo pro prezidenta důležité, aby Spojené státy opustily od Pařížské klimatické dohody, jelikož představovala břemeno pro jejich ekonomiku. Prezidentovi se však nepodařilo vyjednat pro USA výhodnější podmínky, jak sliboval. Ač Trump vnímal tuto problematiku velmi krátkozrace, svůj hlavní cíl naplnil, čímž uspokojil ekonomické potřeby americké veřejnosti. Jeho politika týkající se amerických zájmů ve věci klimatických změn tedy byla úspěšná.

Přesuneme-li se k problému nekontrolované migrace, ten se Donald Trump snažil vyřešit svou striktní imigrační politikou, v jejímž rámci slíbil vybudovat hraniční zeď. Tento projekt sice nevyšel tak, jak prezident slíbil, kontrolu hranic však podstatně zvýšil a s ní také počet osob, kterým se do země nelegálně vstoupit nepodařilo. Obecně lze tedy říci, že Trump se svým odmítavým přístupem k nelegální migraci zasloužil o její zmírnění, byť byla data o migraci z roku 2020 podstatně ovlivněna pandemií. Nelegální migraci sice zcela nezastavil, jak sám sliboval, i tak byl ale v její redukci úspěšný.

Od počátku své funkce prezident Trump požadoval po amerických spojencích v rámci NATO, aby plnili své závazky a více přispívali na vlastní obranu. Jeho kritika vedla k tomu, že mnoho východoevropských států poprvé naplnilo svůj závazek týkající se výdajů na vlastní obranu ve výši 2 % svého HDP. Díky prezidentovi se také spojenci dohodli na zvýšení příspěvků do společného rozpočtu NATO, čímž ze Spojených států sundali břemeno, o kterém Donald Trump často hovořil. Tento prezidentův cíl byl tedy úspěšný.

Posledním analyzovaným cílem Trumpovy zahraniční politiky bylo zlepšení postavení USA v mezinárodních organizacích. Prezident se v tomto ohledu snažil dosáhnout toho, aby Spojené státy na mezinárodních fórech lépe prosazovaly své zájmy. V rámci WHO se to prezidentově administrativě nepodařilo, jelikož měla na organizaci podstatně větší vliv Čína, což se následně umocnilo odchodem USA. Ani ve Světové obchodní organizaci USA lépe nehájily své zájmy, namísto toho vyjadřovaly svůj nesouhlas s chodem organizace prostřednictvím bojkotu její činnosti, což mělo za následek budoucí nedodržování pravidel organizace ze strany jiných aktérů, čímž trpěli také spojenci USA. Prezident při své snaze o dosažení proporcionality vlivu v multilaterálních

organizacích neuspěl, především kvůli jeho impulzivním krokům, kterými nikterak nepřispěl zájmům USA.

S ohledem na zvolené zahraničněpolitické cíle Spojených států v daném období, které byly v rámci této práce zkoumány, lze konstatovat, že za sebou má zahraniční politika Donalda Trumpa více úspěchů než neúspěchů. Nejvíce z nich se týkalo zahraničněpolitických otázek z regionu Blízkého východu. Naopak nejméně úspěšná byla administrativa ve své politice týkající se Asie, zejména ale východní Asie, kde se jí nepodařilo své cíle naplnit.

Seznam literatury

Abdiel, Kenny Setya (2020). Individual Foreign Policy Analysis of Donald Trump: A Case Study of the US Embassy relocation to Jerusalem. *Jurnal Hubungan Internasional* 9 (1), s. 15–27.

Alden, Edward (2020). By Crippling the WTO, Trump Paved the Way for China's Trade War on Australia. *World Politics Review*. 1. 12. 2020 (<https://www.worldpoliticsreview.com/articles/29254/by-crippling-the-wto-trump-paved-the-way-for-china-s-trade-war-on-australia>, 26. 3. 2021).

Allen, Jordan et al. (2020). Coronavirus in the U.S.: Latest Map and Case Count. *The New York Times*. 27. 3. 2021 (<https://www.nytimes.com/interactive/2020/us/coronavirus-us-cases.html>, 27. 3. 2021).

Ali, Idrees (2019). Some U.S. troops may stay in Syria: Pentagon chief. *Reuters*. 21. 10. 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-syria-security-turkey-pentagon-idUSKBN1X010M>, 18. 2. 2021).

Al Jazeera (2020a). *Ashraf Ghani orders troops to resume offensive against Taliban*. 13. 5. 2020 (<https://www.aljazeera.com/news/2020/5/13/ashraf-ghani-orders-troops-to-resume-offensive-against-taliban>, 24. 2. 2021).

Al Jazeera (2020b). *PA's Mahmoud Abbas says Trump plan offers 'Swiss cheese' state*. 11. 2. 2020 (<https://www.aljazeera.com/news/2020/2/11/pa-s-mahmoud-abbas-says-trump-plan-offers-swiss-cheese-state>, 6. 3. 2021).

Anderson, Stuart (2020). A Review Of Trump Immigration Policy. *Forbes*. 26. 8. 2020 (<https://www.forbes.com/sites/stuartanderson/2020/08/26/fact-check-and-review-of-trump-immigration-policy/>, 29. 3. 2021).

Bagshaw, Eryk – Galloway, Anthony (2020). 'If you make China the enemy, China will be the enemy': Beijing's fresh threat to Australia. *The Sydney Morning Herald*. 18. 11. 2020 (<https://www.smh.com.au/world/asia/if-you-make-china-the-enemy-china-will-be-the-enemy-beijing-s-fresh-threat-to-australia-20201118-p56fqs.html>, 11. 4. 2021).

Bak, Mathias – Kukutschka, Roberto Martinez B. (2019). Corruption in Afghanistan and the role of development assistance. *Transparency International*. 29. 4. 2019 (<https://www.u4.no/publications/corruption-in-afghanistan-and-the-role-of-development-assistance.pdf>, 22. 2. 2021).

BBC (2016). *US election: Donald Trump open to talks with North Korea*. 18. 5. 2016 (<https://www.bbc.com/news/election-us-2016-36318752>, 25. 1. 2021).

BBC (2017). *MOAB strike: 90 IS fighters killed in Afghanistan*. 15. 4. 2017 (<https://www.bbc.com/news/world-asia-39607213>, 20. 2. 2021).

BBC (2018). *Ukraine-Russia sea clash: Trump cancels Putin talks*. 29. 11. 2018 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-46386160>, 21. 3. 2021).

BBC (2019). *US-North Korea: Trump and Kim hold historic meeting at DMZ*. 30. 6. 2019 (<https://www.bbc.com/news/world-asia-48817898>, 19. 3. 2021).

BBC (2020a). Mohsen Fakhrizadeh: 'Machine-gun with AI' used to kill Iran scientist. *BBC*. 7. 12. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55214359>, 1. 3. 2021).

BBC (2020b). *Hong Kong: US passes sanctions as nations condemn new law*. 2. 7. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-53259656>, 14. 3. 2021).

BBC (2021). *How Trump offered Kim a ride on Air Force One*. 20. 1. 2021 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-56118936>, 17. 3. 2021).

BIS (2018). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*. 3. 12. 2018 (<https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2017-vz-cz.pdf>, 20. 3. 2021).

Biden, Joseph R. In: Youtube [online]. 27. 6. 2020 (https://www.youtube.com/watch?v=1gGtiLwc2Tg&ab_channel=NBCNews; 21. 3. 2021). Kanál uživatele NBC News.

Blackwill, Robert D. (2019). *Trump's Foreign Policies Are Better Than They Seem*. *Council on Foreign Relations*. 1. 4. 2019 (https://www.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/CSR%2084_Blackwill_Trump.pdf, 30. 12. 2020).

Blackwill, Robert D. – Rappleye, Theodore (2017). *Trump's Five Mistaken Reasons for Withdrawing from the Trans-Pacific Partnership*. *Foreign Policy*. 22. 1. 2017 (<https://foreignpolicy.com/2017/06/22/trumps-five-mistaken-reasons-for-withdrawing-from-the-trans-pacific-partnership-china-trade-economics/>, 13. 3. 2021).

Bob, Yonah Jeremy (2020). *Goal of Natanz explosion was to send 'clear' message to Iran - EXCLUSIVE*. *The Jerusalem Post*. 17. 9. 2020 (<https://www.jpost.com/middle-east/goal-of-natanz-explosion-was-to-send-clear-message-to-iran-642512>, 28. 2. 2021).

Borger, Julian (2020). *Trump announces US to sever all ties with WHO*. *The Guardian*. 29. 5. 2020 (<https://www.theguardian.com/us-news/2020/may/29/trump-who-china-white-house-us>, 27. 3. 2021).

Bump, Philip (2020). *Trump's reason for not wearing a mask? Sticking it to the media..* *The Washington Post*. 21. 3. 2020

(<https://www.washingtonpost.com/politics/2020/05/21/trumps-reason-not-wearing-mask-sticking-it-media/>, 28. 3. 2021).

Cancian, Matthew (2019). Killing Qassem. *Modern War Institute*. 1. 7. 2020 (<https://mwi.usma.edu/killing-qassem/>, 27. 2. 2021).

Copp, Tara (2018). President Trump has ordered the Pentagon to cancel military exercises with South Korea — what happens next?. *Military Times*. 12. 6. 2018 (<https://www.militarytimes.com/news/your-military/2018/06/12/pentagon-assessing-trump-directive-to-cancel-korea-military-exercises/>, 17. 3. 2021).

Cordesman, Anthony H. (2020). Afghanistan: The Prospects for a Real Peace. *Center for Strategic & International Studies*. 7. 7. 2020 (https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/200708_Afghan_Peace_GH3.pdf, 25. 2. 2021).

Dadouch, Sarah – George, Susannah – Lamothe, Dan (2020). U.S. signs peace deal with Taliban agreeing to full withdrawal of American troops from Afghanistan. *The Washington Post*. 29. 2. 2020 (https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghanistan-us-taliban-peace-deal-signing/2020/02/29/b952fb04-5a67-11ea-8efd-0f904bdd8057_story.html, 22. 2. 2021).

Department of Defense (2019). *Report on Effects of a Changing Climate to the Department of Defense*. 10. 1. 2019 (<https://media.defense.gov/2019/Jan/29/2002084200/-1/-1/1/CLIMATE-CHANGE-REPORT-2019.PDF>, 24. 3. 2021).

Department of Homeland Security (2021). *Legal Immigration and Adjustment of Status Report Fiscal Year 2020, Quarter 3*. 2. 4. 2021 (<https://www.dhs.gov/immigration-statistics/special-reports/legal-immigration>, 29. 3. 2021).

Dorsey, James M. (2020). Killing of Iranian General: US Reaps More Than It Wished For. *Counter Terrorist Trends and Analyses* 12 (2), s. 1–5.

Drew, Alexi (2020). The Rise of Twitter Diplomacy Is Making the World More Dangerous. *World Politics Review*. 10. 8. 2020 (<https://www.worldpoliticsreview.com/articles/28976/the-rise-of-twitter-diplomacy-is-making-the-world-more-dangerous>, 3. 3. 2021)

Easley, Leif-Eric (2020). Trump and Kim Jong Un: Climbing the Diplomatic Ladder. *North Korean Review* 16 (1), s. 103–110.

Emmott, Robin (2019). In gesture to Trump, US allies close to deal to pay more for NATO running costs. *Reuters*. 26. 11. 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-nato-summit-defence-budget-idUSKBN1Y01WY>, 26. 3. 2021).

Executive Office of the President (2020). *Suspension of Entry of Immigrants Who Present a Risk to the United States Labor Market During the Economic Recovery Following the 2019 Novel Coronavirus Outbreak*. 22. 4. 2020 (<https://www.federalregister.gov/documents/2020/04/27/2020-09068/suspension-of-entry-of-immigrants-who-present-a-risk-to-the-united-states-labor-market-during-the>, 29. 3. 2021).

Fabian, Jordan (2020). Trump Threatened Then-WTO Chief With U.S. Withdrawal, Book Says. *Bloomberg*. 10. 9. 2020 (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-09-10/trump-threatened-then-wto-chief-with-u-s-withdrawal-book-says>, 26. 3. 2021).

Farge, Emma – Blenkinsop, Philip (2020). WTO finds Washington broke trade rules by putting tariffs on China; ruling angers U.S.. *Reuters*. 15. 9. 2020

(<https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-china-wto-idUSKBN2662FG>, 26. 3. 2021).

Farge, Emma – Stephanie, Nebhay (2020). U.S. rejection throws WTO leadership race into confusion. *Reuters*. 28. 10. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-trade-wto/u-s-rejection-throws-wto-leadership-race-into-confusion-idUSKBN27D1QJ>, 26. 3. 2021).

Ferguson, Jane (2019). 'Trump betrayed us': Fleeing Kurds condemn U.S. decision to leave Syria. *PBS Newshour*. 21. 10. 2019 (<https://www.pbs.org/newshour/show/trump-betrayed-us-fleeing-kurds-condemn-u-s-decision-to-leave-syria>, 18. 2. 2021).

Ford, Robert S. (2021). U.S. Strategy in Syria Has Failed. *Foreign Affairs*. 25. 1. 2021 (https://www.foreignaffairs.com/articles/turkey/2021-01-25/us-strategy-syria-has-failed?utm_medium=email_notifications&utm_source=reg_confirmation&utm_campaign=reg_guestpass, 17. 2. 2021).

Forrer, John J. (2018). Secondary Economic Sanctions: Effective Policy or Risky Business?. *Atlantic council*. 21. 5. 2018 (<https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/secondary-economic-sanctions-effective-policy-or-risky-business/>, 13. 3. 2021).

Fox & Friends. TV, Fox News Channel. 15. 9. 2020.

Gilboa, Eytan (2017). Trump, One Year After the Election: Achievements and Failures. *Begin-Sadat Center for Strategic Studies*. 20. 11. 2017 (<https://besacenter.org/wp-content/uploads/2017/11/647-Trump-One-Year-On-Gilboa-English-final.pdf>, 30. 12. 2020).

Gillman, Todd J. (2018). Trump moves goalposts on border wall, says 500 miles of replacement fence would be good enough. *The Dallas*

Morning News. 25. 12. 2018 (<https://www.dallasnews.com/news/politics/2018/12/25/trump-moves-goalposts-on-border-wall-says-500-miles-of-replacement-fence-would-be-good-enough/>, 28. 3. 2021).

Global Times (2021). *Trump, Western media blamed for Anti-Asian crimes spike*. 18. 3. 2021 (<https://www.globaltimes.cn/page/202103/1218847.shtml>, 28. 3. 2021).

Goldberg, Jeffrey (2020). Iran and the Palestinians Lose Out in the Abraham Accords. *The Atlantic*. 16. 9. 2020 (<https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/09/winners-losers/616364/>, 6. 3. 2021).

Gordon, Michael R. – Lubold, Gordon (2020). Trump to Pull Thousands of U.S. Troops From Germany. *The Wall Street Journal*. 5. 6. 2020 (<https://www.wsj.com/articles/trump-directs-u-s-troop-reduction-in-germany-11591375651>, 21. 3. 2021).

Gounari, Panayota (2018). Authoritarianism, Discourse and Social Media: Trump as the ‘American Agitator’. In: Morelock, Jeremiah, *Critical Theory and Authoritarian Populism* (London: University of Westminster Press), s. 207–228.

Harrell, Peter E. (2019). Trump’s Use of Sanctions Is Nothing Like Obama’s. *Foreign Policy*. 5. 10. 2019 (<https://foreignpolicy.com/2019/10/05/trump-sanctions-iran-venezuela-russia-north-korea-different-obamas/>, 5. 3. 2021).

Holmes, Oliver et al. (2020). Trump unveils Middle East peace plan with no Palestinian support. *The Guardian*. 28. 1. 2020 (<https://www.theguardian.com/world/2020/jan/28/donald-trump-middle-east-peace-plan-israel-netanyahu-palestinians>, 6. 3. 2021).

Hornung, Jeffrey W. (2020). Japan Is Canceling a U.S. Missile Defense System. *RAND Corporation*. 6. 7. 2020 (<https://www.rand.org/blog/2020/07/japan-is-canceling-a-us-missile-defense-system.html>, 31. 3. 2021).

Hswen, Yulin et al. (2021). Association of “#covid19” Versus “#chinesevirus” With Anti-Asian Sentiments on Twitter: March 9–23, 2020. *American Journal of Public Health*. 18. 3. 2021 (<https://ajph.aphapublications.org/doi/pdf/10.2105/AJPH.2021.306154>, 28. 3. 2021).

Huntington, Samuel P. (2001). *Střet civilizací* (Praha: Rybka Publishers).

Huiyao, Wang (2019). In 2020, Asian economies will become larger than the rest of the world combined - here's how. *World Economic Forum*. 25. 7. 2019 (<https://www.weforum.org/agenda/2019/07/the-dawn-of-the-asian-century/>, 11. 4. 2021).

Hu, Weixing (2018). Trump’s China Policy and Its Implications for the “Cold Peace” across the Taiwan Strait. *China Review* 18 (3), s. 61–88.

Hu, Weixing – Meng, Weizhan (2020). The US Indo-Pacific Strategy and China’s Response. *China Review* 20 (3), s. 143–176.

Chang, Felix K. (2020). From Pivot to Defiance: American Policy Shift in the South China Sea. *Foreign Policy Research Institute*. 24. 8. 2020 (<https://www.fpri.org/article/2020/08/from-pivot-to-defiance-american-policy-shift-in-the-south-china-sea/>, 1. 3. 2021).

Chang, Semoon (2006). The Saga of U.S. Economic Sanctions Against North Korea. *The Journal of East Asian Affairs* 20 (2), s. 118.

Chen, Dingding (2018). The Indo-Pacific Strategy: A Background Analysis. *Istituto per gli studi di politica internazionale*. 4. 6. 2018

(<https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/indo-pacific-strategy-background-analysis-20714>, 14. 3. 2021)

Cheung, Helier (2020). What does Trump actually believe on climate change?. *BBC*. 23. 1. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51213003>, 24. 3. 2021).

Chulov, Martin (2018). Has Isis been defeated in Syria, as Trump claims?. *The Guardian*. 19. 12. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/dec/19/has-isis-been-defeated-in-syria-as-trump-claims>, 17. 2. 2021).

Churchwell, Sarah (2018). *Behold, America: A History of America First and the American Dream* (London: Bloomsbury Publishing).

IAEA (2019). *Verification and monitoring in the Islamic Republic of Iran in light of United Nations Security Council resolution 2231 (2015)*. 11. 11. 2019 (<https://www.iaea.org/sites/default/files/19/11/gov2019-55.pdf>, 26. 2. 2021).

IAEA (2020). *Verification and monitoring in the Islamic Republic of Iran in light of United Nations Security Council resolution 2231 (2015)*. 11. 11. 2020 (<https://www.iaea.org/sites/default/files/20/11/gov2020-51.pdf>, 1. 3. 2021).

Ikenberry, G. John (2017). The Plot Against American Foreign Policy: Can the Liberal Order Survive?. *Foreign Affairs* 96 (3), s. 2–9.

Javaid, Osama Bin (2021). Why Afghanistan-Taliban peace talks have not reached breakthrough. *Al Jazeera*. 12. 1. 2021 (<https://www.aljazeera.com/news/2021/1/12/why-have-the-afghanistan-taliban-peace-talks-stalled>, 24. 2. 2021).

Johnson, Keith (2020). 5 Takeaways From Trump's New China Trade Pact. *Foreign Policy*. 16. 1. 2020 (<https://foreignpolicy.com/2020/01/16/trump-new-china-trade-pact-takeaways/>, 13. 3. 2021).

JZarif. [As 5th & final REMEDIAL step...] In: Twitter [online]. 5. 1. 2020 (<https://twitter.com/JZarif/status/1213900666164432900>, 28. 2. 2021).

Kagan, Robert (2018). The world America made — and Trump wants to unmake. *Politico*. 28. 9. 2018 (<https://www.politico.eu/article/donald-trump-wants-to-destroy-liberal-world-order-post-ww2/>, 16. 2. 2021).

Kim, Suk Hi (2020). The Assessment of President Donald Trump's North Korean Policy. *North Korean Review* 16 (2), s. 121–128.

Klingberg, Frank L. (1979). Cyclical Influences in American Foreign Policy. *International Studies Notes* 6 (4), s. 4–7.

Knell, Yolande (2019). US stops all aid to Palestinians in West Bank and Gaza. *BBC*. 1. 2. 2019 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-47095082>, 6. 3. 2021).

Knight, Sylvia – Adger, Neil (2015). Climate change — emerging scientific issues. *Teaching Geography* 40 (3), s. 97–99.

Knights, Michael (2019). Responding to Iranian Harassment of U.S. Facilities in Iraq. *The Washington Institute for Near East Policy*. 21. 5. 2019 (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/responding-iranian-harassment-us-facilities-iraq>, 27. 2. 2021).

Koenig, Kailani (2017). Amb. Nikki Haley: We Don't See Peace in Syria With Assad. *NBC News*. 9. 4. 2017 (<https://www.nbcnews.com/politics/national-security/amb-nikki-haley-we-don-t-see-peace-syria-assad-n744321>, 9. 2. 2021).

Kube, Courtney et al. (2020). After Soleimani killing, U.S. braced for Iranian drone and missile strikes. *NBC News*. 30. 1. 2020 (<https://www.nbcnews.com/news/military/after-soleimani-killing-u-s-braced-iranian-drone-missile-strikes-n1126556>, 28. 2. 2021).

Laqueur, Walter (2016). *Putin a putinismus* (Praha: Prostor).

Lawrence, J. P. (2020). US troops' Afghanistan deployments cut short by pandemic, drawdown in tumultuous 2020. *Stars and Stripes*. 20. 11. 2020 (<https://www.stripes.com/news/middle-east/us-troops-afghanistan-deployments-cut-short-by-pandemic-drawdown-in-tumultuous-2020-1.652823>, 24. 2. 2021).

Lederer, Edith M. (2019). Russia, China Block UN From Saying North Korea Violated Sanctions. *The Diplomat*. 19. 6. 2019 (<https://thediplomat.com/2019/06/russia-china-block-un-from-saying-north-korea-violated-sanctions/>, 19. 3. 2021).

LindseyGrahamSC [Missed opportunity by President Trump...] In: Twitter [online]. 16. 7. 2018 (<https://twitter.com/LindseyGrahamSC/status/1018890848510119942>, 20. 3. 2021).

Lockie, Alex (2019). Trump's response to North Korea's latest missile test suggests 'fire and fury' may still be coming. *Insider*. 26. 7. 2019 (<https://www.businessinsider.com/trump-responds-to-north-koreas-missile-test-patience-wears-thin-2019-7>, 19. 3. 2021).

Lopez, Todd C. (2020). Esper Urges South Korea to Contribute More to Its Defense. *U.S. Department of Defense* 24. 2. 2020 (<https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/2091925/esper-urges-south-korea-to-contribute-more-to-its-defense/>, 19. 3. 2021).

Lowther, Ed (2020). US election 2020: Trump's impact on immigration - in seven charts. *BBC*. 22. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/election-us-2020-54638643>, 29. 3. 2021).

Lucentini, Mauro (2016). The outlook for US foreign policy under President Donald J. Trump. *Rivista di Studi Politici Internazionali* 83 (4), s. 577–588.

Mahmood, Nazish – Cheema, Pervaiz Iqbal (2018). Trump and the US Foreign Policy Crisis. *Strategic Studies* 38 (4), s. 1–18.

Martinez, Luis – McLaughlin, Elizabeth – Finnegan, Conor (2019). Trump admin approves new sale of anti-tank weapons to Ukraine. *ABC News*. 2. 10. 2019 (<https://abcnews.go.com/Politics/trump-admin-approves-sale-anti-tank-weapons-ukraine/story?id=65989898>, 21. 3. 2021).

Martinez, Luis – McLaughlin, Elizabeth – Fowler, Tara (2018). Trump orders strike on Syria in response to chemical attack. *ABC News*. 14. 4. 2018 (<https://abcnews.go.com/International/trump-orders-strike-syria-response-chemical-attack/story?id=54459378>, 17. 2. 2021).

Mattis, Jim – Tillerson, Rex (2017). We're Holding Pyongyang to Account. *The Wall Street Journal*. 13. 8. 2017. (<https://www.wsj.com/articles/were-holding-pyongyang-to-account-1502660253>, 24. 1. 2021).

Mattis, James N. (2018). Secretary Mattis Media Availability at the Pentagon. *U.S. Department of Defense*. 24. 9. 2018 (<https://www.defense.gov/Newsroom/Transcripts/Transcript/Article/1644076/secretary-mattis-media-availability-at-the-pentagon/>, 17. 2. 2021).

McAdams, Dan P. (2017). The Appeal of the Primal Leader: Human Evolution and Donald J. Trump. *Evolutionary Studies in Imaginative Culture* 1 (2), s. 1–13.

McCarthy, Tom (2020). Trump: I was not told about 'Russian bounties' plot because it was not credible. *The Guardian*. 29. 6. 2020 (<https://www.theguardian.com/us-news/2020/jun/28/trump-denies-knowledge-of-russian-bounties-us-troops>, 21. 3. 2021).

Miller, Christopher C. (2020). Acting Secretary Miller Announcement on Afghanistan and Iraq Troop Levels. *U.S. Department of Defense*. 17. 11. 2020 (<https://www.defense.gov/Newsroom/Speeches/Speech/Article/2418226/acting-secretary-miller-announcement-on-afghanistan-and-iraq-troop-levels/>, 22. 2. 2021).

Millman, Oliver – Smith, David – Carrington, Damian (2017). Donald Trump confirms US will quit Paris climate agreement. *The Guardian*. 1. 6. 2017 (<https://www.theguardian.com/environment/2017/jun/01/donald-trump-confirms-us-will-quit-paris-climate-deal>, 1. 2. 2021).

Mueller, Robert S. (2019). Report On The Investigation Into Russian Interference In The 2016 Presidential Election. *U.S. Department of Justice*. (<https://www.justice.gov/storage/report.pdf>, 28. 1. 2021).

National Academy of Sciences (2020). *SHARE The Critical Need for International Cooperation During COVID-19 Pandemic*. 8. 4. 2020 (<https://www.nationalacademies.org/news/2020/04/the-critical-need-for-international-cooperation-during-covid-19-pandemic>, 28. 3. 2021).

NATO (2020). *Defence Expenditure of NATO Countries (2013-2020)*. 21. 10. 2020 (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf, 26. 3. 2021).

Neuhauser, Alan (2019). Iran Oil Stockpiles Swell as Sanctions Tighten. *U.S. News*. 2. 8. 2021 (<https://www.usnews.com/news/world-report/articles/2019-08-02/iran-oil-stockpiles-swell-as-sanctions-tighten>, 5. 3. 2021).

O'Donnell, Katy (2017). Tillerson emphasizes 'ironclad' commitment to NATO ahead of Europe trip. *Politico*. 28. 11. 2017 (<https://www.politico.eu/article/tillerson-emphasizes-ironclad-commitment-to-nato-ahead-of-europe-trip/>, 21. 3. 2021).

Oprysko, Caitlin – Cook, Nancy – Behsudi, Adam (2019). Trump hits China with new tariffs in trade war escalation. *Politico*. 23. 8. 2019 (<https://www.politico.com/story/2019/08/23/navarro-not-worried-china-trade-war-1473382>, 13. 3. 2021).

Oprysko, Caitlin (2020). Trump says he's taking hydroxychloroquine, despite scientists' concerns. *Politico*. 18. 5. 2020 (<https://www.politico.com/news/2020/05/18/trump-says-hes-taking-unproven-anti-malarial-drug-265546>, 28. 3. 2021).

UN (2020). *Midterm report of the Panel of Experts submitted pursuant to resolution 2515 (2020)*. 28. 8. 2020 (<https://undocs.org/S/2020/840>, 19. 3. 2021).

Pazzanesse, Christina (2020). Calculating possible fallout of Trump's dismissal of face masks. *The Harvard Gazette*. 27. 10. 2020 (<https://news.harvard.edu/gazette/story/2020/10/possible-fallout-from-trumps-dismissal-of-face-masks/>, 28. 3. 2021).

Pearson, James (2020). U.S. aircraft carriers return to South China Sea amid rising tensions. *Reuters*. 17. 7. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-southchinasea-usa-carriers-idUSKCN24I19W>, 14. 3. 2021).

Pengelly, Martin (2020). Trump downplays government hack after Pompeo blames it on Russia. *The Guardian*. 19. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/us-news/2020/dec/19/mike-pompeo-we-can-say-pretty-clearly-russia-behind-hack-us-agencies>, 21. 3. 2021).

Pew Research Center (2018). *Trump Viewed Less Negatively on Issues, but Most Americans Are Critical of His Conduct*. 3. 5. 2018 (<https://www.pewresearch.org/politics/2018/05/03/trump-viewed-less-negatively-on-issues-but-most-americans-are-critical-of-his-conduct/>, 30. 12. 2020).

Péron-Doise Marianne (2021). Did Donald Trump ease tensions with North Korea?. *The Conversation*. 6. 1. 2021 (<https://theconversation.com/did-donald-trump-ease-tensions-with-north-korea-152505>, 19. 3. 2021).

Pickrell, Ryan (2018). Trump declares victory over ISIS as the US prepares to pull all troops out of Syria. *Insider*. 19. 12. 2018 (<https://www.businessinsider.com/trump-declares-victory-over-isis-us-to-withdraw-troops-from-syria-2018-12>, 17. 2. 2021).

Politico (2017). *Full text: Trump's 2017 U.N. speech transcript*. 19. 9. 2017 (<https://www.politico.com/story/2017/09/19/trump-un-speech-2017-full-text-transcript-242879>, 30. 1. 2021).

Realdonaldtrump. [One of the greatest trade deals ever made!] In: Twitter [online]. 16. 1. 2020a (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%20one+of+the+greatest+trade+deals%22>, 13. 3. 2021).

Rehaim, Jalel ben Haj (2020). Trump's "Madman" game in North Korea and the Pakistan Model. *North Korean Review* 16 (1), s. 82–102.

Reuters (2020a). Iran threatens retaliation after what it calls possible cyber attack on nuclear site. 3. 7. 2020 (<https://www.reuters.com/article/iran-nuclear-natanz-idINKBN24424O>, 28. 2. 2021).

Reuters (2020b). *Russia offered Afghan militants bounties to kill U.S. troops: NY Times*. 26. 6. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-russia-idUSKBN23X2RT>, 21. 3. 2021).

Robinson, Kali (2021). What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?. *Council on Foreign Relations*. 11. 2. 2021 (<https://www.cfr.org/background/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict>, 6. 3. 2021).

Rodgers, Lucy – Bailey, Dominic (2020). Trump wall: How much has he actually built?. *BBC*. 31. 10. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46824649>, 29. 3. 2021).

Rodriguez, Sabrina (2020). Trump's partially built 'big, beautiful wall'. *Politico*. 12. 1. 2021 (<https://www.politico.com/news/2021/01/12/trump-border-wall-partially-built-458255>, 29. 3. 2021).

Rubin, Barnett R. (2020). Afghanistan Abandoned?: Why an Ailing America Must not Walk Away. *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development* 16, s. 136–143.

Rucker, Philip – Morello, Carol – Hudson, John (2018). Trump administration expels 60 Russian officers, shuts Seattle consulate in response to attack on former spy in Britain. *The Washington Post*. 26. 3. 2018 (https://www.washingtonpost.com/politics/trump-administration-expels-60-russian-officers-shuts-seattle-consulate-in-response-to-attack-on-former-spy-in-britain/2018/03/26/8ada3d8e-30f0-11e8-8bdd-cdb33a5eef83_story.html, 21. 3. 2021).

Savitsky, Shane (2017). Trump says he's given full authorization to "my military". *Axios*. 13. 4. 2017 (<https://www.axios.com/trump-on-dropping-m-o-a-b-i-authorize-my-military-2359583155.html>, 17. 2. 2021).

Sayed, Abdul – Clarke, Colin P. (2020). The Islamic State in Afghanistan Is Down, but Not Out. *RAND Corporation*. 14. 9. 2020 (<https://www.rand.org/blog/2020/09/the-islamic-state-in-afghanistan-is-down-but-not-out.html>, 21. 2. 2021).

SecPompeo. [Iran] In: Twitter [online]. 22. 3. 2019 (<https://twitter.com/SecPompeo/status/1109093964467052544>, 27. 2. 2021).

SenSchumer. [In the entire history of our country...] In: Twitter [online]. 16. 7. 2018 (<https://twitter.com/SenSchumer/status/1018902313744977920>, 20. 3. 2021).

Shane, Leo (2017). Trump: I'm giving the military 'total authorization'. *Military Times*. 13. 4. 2017 (<https://www.militarytimes.com/news/pentagon-congress/2017/04/13/trump-i-m-giving-the-military-total-authorization/>, 17. 2. 2021).

Shao, Grace (2019). Trump played down North Korea's string of missile tests. That could embolden Kim. *CNBC*. 2. 8. 2019 (<https://www.cnbc.com/2019/08/02/trump-plays-down-north-korea-missile-tests-likely-to-continue-talks.html>, 19. 3. 2021).

Schmitt, Eric et al. (2020). Trump Sought Options for Attacking Iran to Stop Its Growing Nuclear Program. *The New York Times*. 2. 12. 2020 (<https://www.nytimes.com/2020/11/16/us/politics/trump-iran-nuclear.html>, 1. 3. 2021).

Sink, Justin – Talev, Margaret (2019). Trump Signs Spending Bill and Declares Emergency to Build Wall. *Bloomberg*. 15. 2. 2019 (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-02-15/trump-intends-to-declare-border-emergency-to-free-up-wall-money>, 29. 3. 2021).

Sloan, Melissa M. et al. (2019). Public Concern about Terrorism: Fear, Worry, and Support for Anti-Muslim Policies. *Socius* 5.

Spetalnick, Matt et al. (2020). Biden will keep using U.S. sanctions weapon but with sharper aim - sources. *Reuters*. 16. 12. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-usa-sanctions-insight-idUSKBN28Q1CV>, 13. 3. 2021).

Starr, Barbara (2020). US-South Korea military exercises expected to be scaled back due to coronavirus. *CNN*. 25. 2. 2020 (<https://edition.cnn.com/2020/02/25/politics/us-south-korea-military-drills-coronavirus/index.html>, 19. 3. 2021).

Stewart, Phil – Volcovici, Valerie (2017). Trump backtracks on cyber unit with Russia after harsh criticism. *Reuters*. 9. 7. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-cyber-idUSKBN19U0P4>, 21. 3. 2021).

Stoltenberg, Jens. In: Youtube [online]. 24. 11. 2020 (https://www.youtube.com/watch?v=0XOH--FibEk&feature=emb_title&ab_channel=NATOnews; 25. 2. 2021). Kanál uživatele NATO News.

Sullivan, Gregory (2020). Operation Inherent Resolve - Summary of Work Performed by the Department of the Treasury Related to Terrorist Financing, ISIS, and Anti-Money Laundering for First Quarter Fiscal Year 2021. *Department of the Treasury*. 4. 1. 2021 (<https://oig.treasury.gov/sites/oig/files/2021-01/OIG-CA-21-012.pdf>, 30. 3. 2021).

Sun, Mengqi (2020). Use of Sanctions as U.S. Foreign-Policy Tool Would Likely Continue Under Biden. *The Wall Street Journal*. 30. 10. 2020 (<https://www.wsj.com/articles/use-of-sanctions-as-u-s-foreign-policy-tool-would-likely-continue-under-biden-11604050201>, 3. 3. 2021).

Tan, Huileng (2020). Taipei lashes out at China for blocking Taiwan's access to the World Health Organization. *CNBC*. 6. 2. 2020 (<https://www.cnbc.com/2020/02/06/coronavirus-taiwan-lashes-out-at-china-for-blocking-who-access.html>, 27. 3. 2021).

The Associated Press (2020). *China delayed releasing coronavirus info, frustrating WHO*. 2. 6. 2020 (<https://apnews.com/article/3c061794970661042b18d5aeaaed9fae>, 27. 3. 2021).

The New York Times (2016). *Transcript: Donald Trump's Foreign Policy Speech*. 27. 4. 2016 (<https://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html>, 2. 1. 2020).

The White House (2017a). *National Security Strategy*. 18. 12. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905-2.pdf>, 2. 1. 2020).

The White House (2017b). *Remarks by President Trump and President Abbas of the Palestinian Authority in Joint Statements*. 23. 5. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-abbas-palestinian-authority-joint-statements-2/>, 1. 2. 2021).

The White House (2017c). *Statement by President Trump on the Paris Climate Accord*. 1. 6. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-accord/>, 1. 2. 2021).

The White House (2017d). *Executive Order: Border Security and Immigration Enforcement Improvements*. 25. 1. 2017

(<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/executive-order-border-security-immigration-enforcement-improvements/>, 31. 1. 2021).

The White House (2017e). *Presidential Memorandum Plan to Defeat the Islamic State of Iraq and Syria*. 28. 1. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-plan-defeat-islamic-state-iraq-syria/>, 17. 2. 2021).

The White House (2017f). *President Trump Announces U.S. Withdrawal From the Paris Climate Accord*. 1. 6. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/articles/president-trump-announces-u-s-withdrawal-paris-climate-accord/>, 24. 3. 2021).

The White House (2018a). *Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit | Brussels, Belgium*. 12. 7. 2018 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-press-conference-nato-summit-brussels-belgium/>, 31. 1. 2021).

The White House (2018b). *Ceasing U.S. Participation in the JCPOA and Taking Additional Action to Counter Iran's Malign Influence and Deny Iran All Paths to a Nuclear Weapon*. 8. 5. 2018 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/ceasing-u-s-participation-jcpoa-taking-additional-action-counter-irans-malign-influence-deny-iran-paths-nuclear-weapon/>, 27. 2. 2021).

The White House (2018c). *President Donald J. Trump Keeps His Promise To Open U.S. Embassy In Jerusalem, Israel*. 14. 5. 2018 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-don>

ald-j-trump-keeps-promise-open-u-s-embassy-jerusalem-israel/, 5. 3. 2021).

The White House (2018d). *Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People's Republic of Korea at the Singapore Summit*. 12. 6. 2018

(<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/joint-statement-president-donald-j-trump-united-states-america-chairman-kim-jong-un-democratic-peoples-republic-korea-singapore-summit/>, 17. 3. 2021).

The White House (2018e). *WTAS: Support for the Trump Administration's Proposal to Replace the Costly and Overreaching Clean Power Plan*. 22. 8. 2018 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/wtas-support-trump-administrations-proposal-replace-costly-overreaching-clean-power-plan/>, 24. 3. 2021).

The White House (2019a). *Remarks by President Trump on the Death of ISIS Leader Abu Bakr al-Baghdadi*. 27. 10. 2019 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-death-isis-leader-abu-bakr-al-baghdadi/>, 20. 2. 2021).

The White House (2019b). *President Donald J. Trump to Withdraw the United States from the Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) Treaty*. 1. 2. 2019 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-withdraw-united-states-intermediate-range-nuclear-forces-inf-treaty/>, 20. 3. 2021).

The White House (2020a). *Remarks by President Trump on the Killing of Qasem Soleimani*. 3. 1. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefi>

ngs-statements/remarks-president-trump-killing-qasem-soleimani/, 27. 2. 2021).

The White House (2020b). *President Donald J. Trump's Vision for Peace, Prosperity, and a Brighter Future for Israel and the Palestinian People*. 28. 1. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-vision-peace-prosperity-brighter-future-israel-palestinian-people/>, 6. 3. 2021).

The White House (2020c). *Remarks by President Trump, Prime Minister Netanyahu, Minister bin Zayed, and Minister Al Zayani at the Abraham Accords Signing Ceremony*. 15. 9. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-netanyahu-minister-bin-zayed-minister-al-zayani-abraham-accords-signing-ceremony/>, 6. 3. 2021).

The White House (2020d). *President Donald J. Trump is Signing a Landmark Phase One Trade Agreement with China*. 15. 1. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-signing-landmark-phase-one-trade-agreement-china/>, 14. 3. 2021).

The White House (2020e). *Remarks by President Trump, Vice President Pence, and Members of the Coronavirus Task Force in Press Briefing*. 26. 3. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-vice-president-pence-members-coronavirus-task-force-press-briefing-12/>, 14. 3. 2021).

The White House (2020f). *Bill Announcement*. 17. 6. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/bill-announcement-100/>, 14. 3. 2021).

The White House (2020g). *President Donald J. Trump Is Demanding Accountability From the World Health Organization*. 15. 4. 2020 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-demanding-accountability-world-health-organization/>, 27. 3. 2021).

Third Way (2020a). *2020 Country Brief: Afghanistan*. 27. 9. 2020 (<https://www.thirdway.org/primer/2020-country-brief-afghanistan>, 25. 2. 2021).

Third Way (2020b). *2020 Country Brief: North Korea*. 17. 9. 2020 (<https://www.thirdway.org/primer/2020-country-brief-north-korea>, 19. 3. 2021).

Third Way (2020c). *2020 Country Brief: Russia*. 17. 9. 2020 (<https://www.thirdway.org/primer/2020-country-brief-russia>, 21. 3. 2021).

Thomas, Elizabeth (2019). Trump: US never agreed to protect Syrian Kurd allies 'for the rest of their lives'. *ABC News*. 21. 10. 2019 (<https://abcnews.go.com/Politics/trump-us-agreed-protect-syrian-kurd-allies-rest/story?id=66417591>, 18. 2. 2021).

Thompson, Frank J. (2020). Six ways Trump has sabotaged the Affordable Care Act. *Brookings*. 9. 10. 2020 (<https://www.brookings.edu/blog/fixgov/2020/10/09/six-ways-trump-has-sabotaged-the-affordable-care-act/>, 28. 3. 2021).

Todd, Chuck – Murray, Mark – Dann, Carrie (2018). Trump continues to deny Russia interfered in 2016. Here's why that's a problem. *NBC News*. 2. 7. 2018 (<https://www.nbcnews.com/politics/first-read/trump-continues-deny-russia-interfered-2016-here-s-why-s-n888206>, 28. 1. 2021).

Trudeau, Justin. In: Youtube [online]. 10. 1. 2020 (https://www.youtube.com/watch?v=spFi59RdVr8&ab_channel=VOANews; 27. 2. 2021). Kanál uživatele VOA News.

Trump, Donald J. (2017a). Presidential Proclamation Recognizing Jerusalem as the Capital of the State of Israel and Relocating the United States Embassy to Israel to Jerusalem. *The White House*. 6. 12. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/presidential-proclamation-recognizing-jerusalem-capital-state-israel-relocating-united-states-embassy-israel-jerusalem/>, 5. 3. 2021).

Trump, Donald J. (2017b). Presidential Memorandum Regarding Withdrawal of the United States from the Trans-Pacific Partnership Negotiations and Agreement. *The White House*. 23. 1. 2017 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-regarding-withdrawal-united-states-trans-pacific-partnership-negotiations-agreement/>, 13. 3. 2021).

Trump, Donald J. (2017c). In: Youtube [online]. 8. 8. 2017 (https://www.youtube.com/watch?v=8p1JlgTuKQk&ab_channel=CNN; 17. 3. 2021). Kanál uživatele Associated Press.

Trump, Donald J. (2017d). In: Youtube [online]. 19. 9. 2017 (https://www.youtube.com/watch?v=8mstcJDHaGE&ab_channel=CNN; 17. 3. 2021). Kanál uživatele CNN.

Trump, Donald J. (2017e). In: Youtube [online]. 25. 5. 2017 (https://www.youtube.com/watch?v=2Cm8Su-bbmw&ab_channel=BBCNews; 26. 3. 2021). Kanál uživatele BBC News.

Trump, Donald J. (2017f). In: Youtube [online]. 12. 4. 2017 (https://www.youtube.com/watch?v=Ao7iLqoLjQw&ab_channel=CNN; 26. 3. 2021). Kanál uživatele CNN.

Trump, Donald J. (2018a). In: Youtube [online]. 16. 7. 2018 (https://www.youtube.com/watch?v=-ZJYAcFeoSM&ab_channel=TheNews%26Observer; 20. 3. 2021). Kanál uživatele The News & Observer.

Trump, Donald J. (2018b). In: Youtube [online]. 18. 7. 2018 (https://www.youtube.com/watch?v=LFmLbLc7dil&ab_channel=TIME; 22. 3. 2021). Kanál uživatele Time.

Trump, Donald J. (2019a). Proclamation on Recognizing the Golan Heights as Part of the State of Israel. *The White House*. 25. 3. 2019 (<https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/proclamation-recognizing-golan-heights-part-state-israel/>, 6. 3. 2021).

Trump, Donald J. (2019b). In: Youtube [online]. 24. 9. 2019 (https://www.youtube.com/watch?v=g4iFb5elxaE&ab_channel=CBSNews; 19. 3. 2021). Kanál uživatele CBS News.

Trump, Donald J. (2020b). In: Youtube [online]. 19. 5. 2020 (https://www.youtube.com/watch?v=HA3aYmdMUhA&ab_channel=INQUIRER.net; 27. 3. 2021). Kanál uživatele INQUIRER.net.

Trump Twitter Archive (2020). *How Many Tweets?*. (<https://www.thetrumparchive.com/insights/frequency>, 3. 3. 2021).

Urban, Bill (2020). U.S. Central Command Statement regarding arrival of Bradley Fighting Vehicles to Syria. *U.S. Central Command*. 18. 9. 2020 (https://www.centcom.mil/MEDIA/STATEMENTS/Statements-View/Article/2353533/us-central-command-statement-regarding-arrival-of-bradley-fighting-vehicles-to/utm_medium/email/rid/81827/, 18. 2. 2021).

USAID (2021). *Afghanistan*. 18. 2. 2021 (<https://www.usaid.gov/afghanistan>, 24. 2. 2021).

U.S. Customs and Border Protection (2020). *Border Wall Status – December 18, 2020*. 18. 12. 2020 (https://cdn.factcheck.org/UploadedFiles/CBP-Border-Wall-Status-Paper_as-of-12182020_FINAL.pdf, 29. 3. 2021).

U.S. Embassy in Afghanistan (2020). *U.S. Disappointed in Afghan Leaders*. 24. 3. 2020 (<https://af.usembassy.gov/u-s-disappointed-in-afghan-leaders/>, 24. 2. 2021).

Wadhams, Nick – Mohsin, Saleha (2020). Trump Set Record Sanctions Use That Biden Is Likely to Keep. *Bloomberg*. 9. 12. 2020 (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-12-09/trump-set-record-sanctions-use-that-biden-is-likely-to-maintain>, 5. 3. 2021).

Woodward, Bob (2020). In: Youtube [online]. 18. 9. 2020 (https://www.youtube.com/watch?v=qvfIOQPhUms&ab_channel=60Minutes; 28. 3. 2021). Kanál uživatele 60 Minutes.

Wright, Thomas (2016). The 2016 presidential campaign and the crisis of US foreign policy. *Lowy Institute*. 10. 10. 2016 (<https://www.lowyinstitute.o>

rg/publications/2016-presidential-campaign-and-crisis-us-foreign-policy, 30. 12. 2020).

Zengerle, Patricia (2019). U.S. senators to try again to pass Russia sanctions bill. *Reuters*. 13. 2. 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-usa-russia-sanctions-exclusive-idUSKCN1Q22J9>, 21. 3. 2021).

Zenko, Micah (2017). Why Is the U.S. Killing So Many Civilians in Syria and Iraq?. *The New York Times*. 19. 6. 2017 (<https://www.nytimes.com/2017/06/19/opinion/isis-syria-iraq-civilian-casualties.html>).

Resumé

This bachelor's thesis studies the foreign policy of the United States of America under the presidency of Donald Trump and examines its major successes and failures. The work is conceived as a single case study which contains an analysis of foreign policy of the USA in 2017–2020 when president Donald Trump was incumbent. The analysis focuses on targets that the administration had defined and then on main political actions that were carried out by the president and also the impact they had on whole regions or particular states.

Rating of the president's actions is determined upon the extent to which the administration fulfilled its goals that it has declared beforehand, defined them precisely and specified the instruments that were to be used in order to achieve those objectives.

Furthermore, this work explores the agenda of Donald Trump's America First policy and how it was used in matters of foreign policy and his decisionmaking on global topics. The analysis contains a look on Trump's approach to China and Russia as the main geopolitical rivals of the USA in this century. Then also relations of Donald Trump and some rogue states, such as Iran or North Korea. President's actions towards the Middle East are studied as well and also some important global matters, such as global warming, migration from Mexico or the coronavirus pandemic.